

**KÄYTTÄJÄKERTOMUSTEN KERÄÄMINEN
ERITYISTÄ TUKEA TARVITSEVILTA LOPPU-
KÄYTTÄJILTÄ LEARNING CAFÉ -MENETELMÄN
AVULLA**

Katri Saukko

Opinnäytetyö
Toukokuu 2013
Tietojärjestelmäosaamisen
koulutusohjelma, ylempi AMK
Tampereen ammattikorkeakoulu

TAMPEREEN AMMATTIKORKEAKOULU

Tampere University of Applied Sciences

TIIVISTELMÄ

Tampereen ammattikorkeakoulu
Tietojärjestelmäosaamisen koulutusohjelma, ylempi AMK

SAUKKO KATRI:

Käyttäjäkertomusten kerääminen erityistä tukea tarvitsevilta loppukäyttäjiltä Learning Café -menetelmän avulla

Opinnäytetyö 68 sivua, joista liitteitä 17 sivua
Toukokuu 2013

Opinnäytetyön aiheena on käyttäjäkertomusten kerääminen erityistä tukea tarvitsevilta loppukäyttäjiltä Learning Café -menetelmän avulla. Ammattiopisto Luovissa käynnistyi vuoden 2011 alussa tiedonhallintaprojekti, jonka yksi osa on opiskelijoiden verkkopalvelun uudistaminen ja kehittäminen.

Luovissa opiskelee henkilöitä, jotka tarvitsevat terveydellisistä tai muista syistä opinnoissaan ja työllistymisessään erityistä ohjausta, neuvontaa ja tukea. Opiskelijoiden omat tarpeet ja toiveet haluttiin huomioida heille suunnatun verkkopalvelun uudistamisessa. Opiskelijoiden tarpeiden ja toiveiden keräämiseen haluttiin kuitenkin löytää uusi tapa. Aikaisemmat yritykset kerätä opiskelijoiden mielipiteitä edellisten vastaavien projektien yhteydessä eivät olleet tuottaneet toivottuja tuloksia.

Opinnäytetyön tarkoituksena on selvittää, millainen vaatimustenkeräysmenetelmä käyttäjäkertomustekniikka on. Lisäksi tarkoituksena on tutkia, saadaanko erityistä tukea tarvitsevilta opiskelijoilta käyttäjäkertomuksia Learning Café -menetelmän avulla. Kolmanneksi tarkoituksena on tutkia, millaiseksi erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat kokevat verkkopalvelua koskevien kehittämis ehdotusten antamisen Learning Café -menetelmän avulla.

Opinnäytetyön empiirisen osion aineisto kerättiin järjestämällä kolme työpajaa. Työpajojen järjestämisessä hyödynnettiin Learning Café -menetelmää. Kirjoitus-työpajojen tuloksena syntyi kolme muistiota – yksi kustakin työpajasta. Käyttäjäkertomukset ja Learning Café -ryhmämenetelmä osoittautuivat erittäin hyväksi ja toisiaan tukevaksi pariaksi. Menetelmien yhdistelmällä saatiin runsaasti käyttäjäkertomuksiksi tulkittavia vastauksia. Menetelmien yhdistelmällä saatiin varsinaisten käyttäjäkertomusten lisäksi myös muita tiedonhallintahankkeessa hyödynnettäviä tietoja. Työpajojen järjestämisen yhteydessä kerätyn palautteen mukaan opiskelijat pitivät työskentelytapaa hyvänä. Lisäksi työpajoihin osallistuneet olivat hyvillään siitä, että heidän mielipiteensä haluttiin kuulla ja ottaa huomioon.

Asiasanat: käyttäjäkertomus, ohjelmistoprojekti, vaatimusmäärittely, erityistä tukea tarvitseva

ABSTRACT

Tampere University of Applied Sciences
Master's Degree in Information System Competence

SAUKKO KATRI:

Collecting User Stories from Students with Special Needs using Learning Café
-Method

Master's thesis 68 pages, appendices 17 pages
May 2013

The subject of the thesis is the collection of user stories from end users consisting of students with special needs. The data was collected using the Learning Café method. In the beginning of 2011, the Vocational College Luovi commenced a data management project. One of the goals of the project was the updating and development of online services.

Luovi provides education for people who, for health-related and other reasons, are in need of special guidance, counselling and support in their studies. The main focus of upgrading the online services was to take the needs and wishes of the students into consideration. Collecting these needs and wishes, however, required an innovative approach. Previous attempts to compile the views of the students during earlier, similar projects had not produced optimal results.

The primary aim of the thesis is examine the user story technique as a requirement collection method. Furthermore, the thesis aims to examine the success of the Learning Café method in eliciting information from students with special needs. Finally, the thesis aims to survey the experiences of the students with special needs in terms of providing development suggestions by means of the Learning Café method.

The empirical material of the thesis was collected by organising three workshops. The workshops were organised using the Learning Café method. The workshops produced three memorandums, one of each workshop, respectively. The user stories and the Learning Café group method were discovered to be highly effective and mutually supportive techniques. The combination of the methods provided a number of responses which can be interpreted as user stories. Furthermore, in addition to the actual user stories, the combination of the methods produced other information which can be utilised in the data management project. Feedback collected during the workshops showed that the students had positive experiences of the working method. The participants also expressed contentment over the fact that their opinions were welcomed and taken into consideration.

Key words: user story, software project, requirement specification, student with special needs

SISÄLLYSLUETTELO

KÄSITTEET.....	6
1 JOHDANTO.....	8
2 AMMATTIOPISTO LUOVI.....	9
2.1 Historia.....	10
2.2 Tunnuslukuja.....	10
3 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET.....	13
3.1 Lähtökohta.....	13
3.2 Tavoitteet ja rajaukset.....	14
3.3 Tutkimusmenetelmät.....	15
4 OHJELMISTOPROJEKTI.....	17
4.1 Miksi loppukäyttäjän toiveiden huomiointi kannattaa?.....	18
4.2 Miksi myös erityistä tukea tarvitsevat henkilöt pitäisi huomioida?.....	19
4.3 Millaisia haasteita erityistä tukea tarvitsevilla opiskelijoilla on sähköisten palvelujen käytössä?.....	20
5 VAATIMUSMÄÄRITTELY.....	23
5.1 Vaatimusten merkitys ohjelmistoprojektille.....	24
5.2 Vaatimusten kerääminen.....	25
6 KÄYTTÄJÄKERTOMUS.....	26
6.1 Mitä käyttäjäkertomus ei ole?.....	27
6.2 Millainen on hyvä käyttäjäkertomus?.....	29
7 KÄYTTÄJÄKERTOMUSTEN KERÄÄMINEN.....	31
7.1 Learning Café -menetelmä.....	31
7.2 Kirjoitustyöpajojen toteutus.....	33
7.3 Palautteen kerääminen.....	35
8 TULOKSET.....	37
8.1 Tuloksista tehtävät tulkinnat.....	37
8.2 Kehittämisehdotuksia www-sivustolle.....	39
8.3 Opiskelijoiden palaute tilaisuuksista.....	43
8.4 Näin menetelmää kannattaa jatkossa käyttää.....	46
9 POHDINTA.....	48
LÄHTEET.....	53
LIITTEET.....	57

KÄSITTEET

Ammatillinen erityisopetus

Ammatillinen erityisopetus on tarkoitettu opiskelijoille, jotka tarvitsevat erityisiä opetusjärjestelyjä tai opiskelijahuoltopalveluja vamman, sairauden, kehityksessä viivästyksen, tunne-elämän häiriön tai muun syyn vuoksi. (Opetushallitus 2010)

Erityistä tukea tarvitseva

Henkilö, joka tarvitsee terveydellisistä tai muista syistä opinnoissaan ja työllistymisessään erityistä ohjausta, neuvontaa ja tukea. (Ammattiopisto Luovi 2010)

Esteettömyys

Periaate, jonka mukaan rakennetun ympäristön, tuotteiden ja palvelujen tulee olla mahdollisimman toimivia, helppokäyttöisiä ja helposti saavutettavia. Perinteisesti esteettömyys on liitetty rakennettuun ympäristöön, mutta viime aikoina käsite on laajentunut kattamaan myös palvelujen, viestinnän ja ihmisten välisen vuorovaikutuksen esteettömyyden (vrt. esimerkiksi 'esteettömät www-sivut'). Yhteiskunnan esteettömyys vähentää erityisratkaisujen tarvetta esimerkiksi vammaisille ihmisille. Esteettömyysperiaatetta on toteutettu esimerkiksi julkisessa liikenteessä hankkimalla matalalattiabusseja. Esteettömyys voi olla esimerkiksi fyysistä, sosiaalista tai taloudellista. Olennaista on tiedostaa, että esteettömyyteen liittyvät myös asenteet. Fyysisellä esteettömyydellä tarkoitetaan esimerkiksi ympäristön, infrastruktuurin sekä käytössä olevien laitteiden, ohjelmistojen ja palvelujen hyvää saavutettavuutta ja käytettävyyttä. (Tekniikan sanastokeskus – Tapa-termipankki 2010)

Käytettävyys

Ominaisuus, joka ilmentää sitä, miten järjestelmä, laite, ohjelma tai palvelu soveltuu suunniteltuun tarkoitukseen tietyille kohderyhmälle. Hyvän käytettävyyden vastakohta on huono käytettävyys tai epäsopivuus. Tähän käsitteeseen viitataan joissakin yhteyksissä myös yleiskielen ilmauksilla

käyttökelpoisuus, käyttöönsoveltuvuus, helppokäyttöisyys ja käyttäjäystävällisyys. (Tekniikan sanastokeskus – Tapa-termipankki 2010)

Käyttäjäkertomus

Käyttäjäkertomus kuvaa ohjelmiston tai järjestelmän asiakkaalle arvokasta toiminnallisuutta. (Cohn, M.)

Saavutettavuus

Ominaisuus, joka ilmentää sitä, kuinka helposti henkilö voi saada järjestelmän, laitteen, ohjelman tai palvelun käyttöönsä. (Tekniikan sanastokeskus – Tapa-termipankki 2010)

Vaatimusmäärittely

Vaatimusmäärittely on dokumentti, jossa kuvataan ohjelmistoprojektin tavoitteita ja vaatimuksia. Vaatimusmäärittelyssä kuvataan miten lopullisen ohjelmiston tulisi toimia ja millä keinoilla nämä toiminnallisuudet saavutetaan. (Wieggers, Karl E.)

1 JOHDANTO

Ammattiopisto Luovissa käynnistyi vuoden 2011 alussa kaikkiaan neljä vuotta kestävä tiedonhallintaprojekti, jonka tavoitteena on kehittää ja uudistaa sähköistä dokumenttien hallintaa, järjestelmistä ja järjestelmätoimittajista riippumatonta tietojen varastointia ja raportointia sekä intra- ja www-sivustoja. Yksi tiedonhallintahankkeen osa on opiskelijoiden verkkopalvelun uudistaminen ja kehittäminen.

Luovissa opiskelee henkilöitä, jotka tarvitsevat terveydellisistä tai muista syistä opinnoissaan ja työllistymisessään erityistä ohjausta, neuvontaa ja tukea. Opiskelijoiden omat tarpeet ja toiveet haluttiin huomioida heille suunnatun verkkopalvelun uudistamisessa. Opiskelijoiden tarpeiden ja toiveiden keräämiseen haluttiin kuitenkin löytää uusi tapa. Aikaisemmat yritykset kerätä opiskelijoiden mielipiteitä edellisten vastaavien projektien yhteydessä eivät olleet tuottaneet toivottuja tuloksia.

Tiedonhallintaprojektiin liittyen oli siis tarvetta tutustua erilaisiin vaatimusten keräysmenetelmiin. Lisäksi oli tarvetta arvioida, mitä menetelmää hyödyntämällä Luovin heterogeenisen opiskelijajoukon verkkopalveluun liittyvät tarpeet ja toiveet saataisiin kartoitettua mahdollisimman kattavasti ja luotettavasti niin, että niitä voitaisiin hyödyntää opiskelijoiden verkkopalvelun vaatimusmäärittelyn laatimisessa. Tiedonkeruussa haluttiin päästä mahdollisimman lähelle uudistettavan verkkopalvelun loppukäyttäjiä eli opiskelijoita.

Aihe oli opinnäytetyön kirjoittamisen aikaan ajankohtainen paitsi Luovissa myös yleisemmin. Yhteiskunnan täysivaltaisena jäsenenä suoriutumisen vaatiessa yhä enemmän tietoteknisiä taitoja tarvitaan myös yhä enemmän ratkaisuja, joilla vahvistetaan kaikkien ihmisten mahdollisuutta hyötyä tietotekniikasta ja osallistua tietoyhteiskuntaan erilaisista lähtökohdista huolimatta.

2 AMMATTIOPISTO LUOVI

Ammattiopisto Luovi on valtakunnallisesti toimiva ammatillinen erityisoppilaitos. Ammatillisia erityisoppilaitoksia on Suomessa seitsemän (kevään 2013 tilanne). Luovi on seitsemästä oppilaitoksesta suurin. Ammatilliset erityisoppilaitokset on tarkoitettu opiskelijoille, jotka vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsevat erityistä tukea. Tuen tarpeen syitä ovat esimerkiksi vammaisuus, oppimisvaikeudet, psyykkiset tai sosiaaliset ongelmat sekä fyysiset sairaudet. (Ammatillinen erityisopetus 2012.)

Ammatillisissa erityisoppilaitoksissa järjestetään ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta. Koulutustarjontaan kuuluu olennaisena osana myös valmentava koulutus. (Ammatillinen erityisopetus 2012.) Valmentava koulutus on perusopetuksen ja ammatillisen peruskoulutuksen välissä järjestettävää nivelvaiheen koulutusta. Sen tehtävänä on antaa erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille lisää valmiuksia, mahdollisuuksia ja edellytyksiä ammatilliseen peruskoulutukseen tai työhön ja itsenäiseen elämään. (Ammattiopisto Luovi 2012.) Osa ammatillisista erityisoppilaitoksista tarjoaa myös ammatillista aikuiskoulutusta sekä maahanmuuttajien valmistavaa koulutusta. (Ammatillinen erityisopetus 2012.)

Luovissa järjestetään ammatilliseen perustutkintoon johtavaa koulutusta seuraavilla koulutusaloilla:

- kulttuuriala
- luonnontieteiden ala
- luonnonvara- ja ympäristöala
- matkailu-, ravitsemis- ja talousala
- tekniikan ja liikenteen ala
- yhteiskuntatieteiden, liiketalouden ja hallinnon ala

Koulutustarjontaan kuuluu myös valmentava ja kuntouttava opetus ja ohjaus, jota järjestetään sekä ammatilliseen peruskoulutukseen valmentavana että työhön ja itsenäiseen elämään valmentavana koulutuksena. Lisäksi Luovissa järjestetään ammatillista aikuiskoulutusta. (Ammattiopisto Luovi 2012.)

2.1 Historia

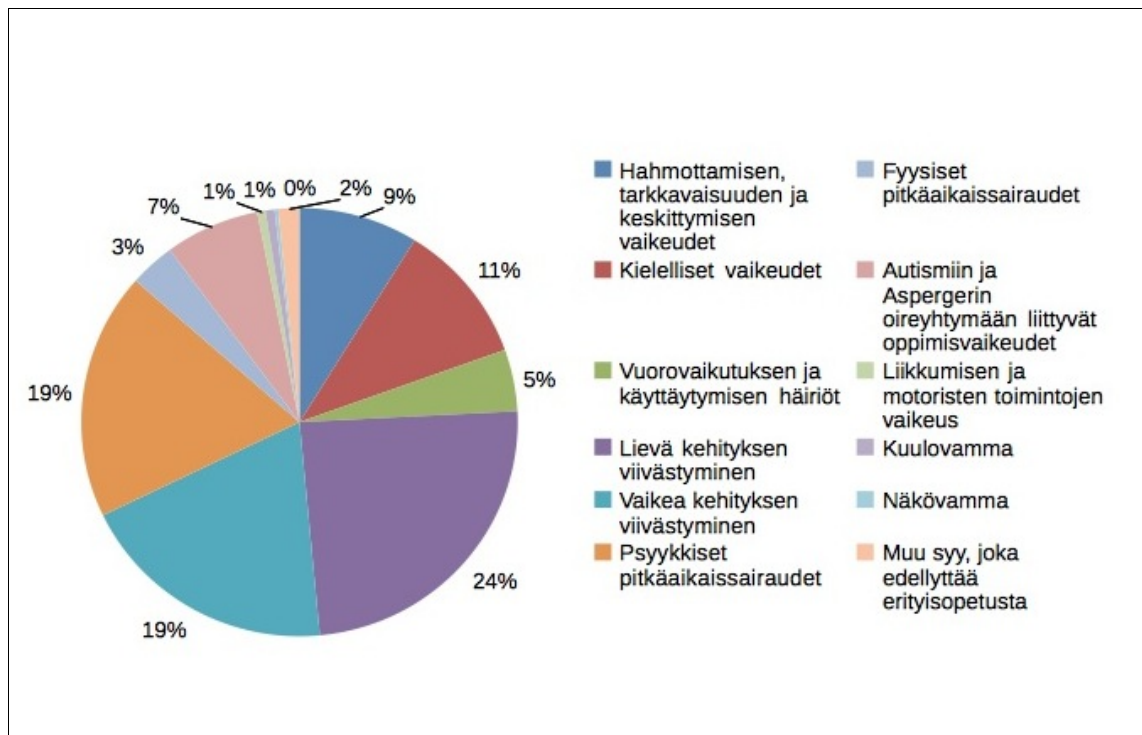
Ammattiopisto Luovi syntyi elokuussa 2007, kun Hengitysliitto ry:n omistamat koulutusorganisaatiot Merikosken ammatillinen koulutuskeskus (perustettu 1957), Kaprakan ammatillinen koulutuskeskus (perustettu 1947) ja Hoikan opisto (perustettu 1952) yhdistyivät Ammattiopisto Luoviksi. Yhdistymisen taustalla oli opetusministeriön hanke ammatillisen koulutuksen järjestäjäverkon uudistamisesta. Luovi laajeni pian syntymänsä jälkeen tammikuussa 2009, kun valtion erityisoppilaitos Alavuden erityisammattikoulu yhdistyi Luoviin. Lisäksi opetusministeriö myönsi kesällä 2009 Luoville 70 lisäopiskelijapaikkaa. (Ammattiopisto Luovi 2012.) Tammikuussa 2013 nykymuotoinen Luovi täytti neljä vuotta. Kuluneiden vuosien aikana neljästä oppilaitoksesta muodostuneen organisaation käytänteitä ja toimintatapoja on yhtenäistetty. Moni asia on saatu valmiiksi, mutta organisaatiokulttuurin ja toimintatapojen yhtenäistäminen jatkuu edelleen.

2.2 Tunnuslukuja

- Ammatillisen peruskoulutuksen opiskelijoita 1 470
- Aikuiskoulutukseen osallistuvia opiskelijoita 1 000
- Paikkakuntia 25
- Henkilöstöä aktiivisessa työsuhteessa 850
- Henkilöstöstä kokoaikaisia 87 % ja osa-aikaisia 13 %
- Henkilöstöstä kaksi kolmannesta työskentelee opetus- ja ohjaustehtävissä ja yksi kolmannes hallinto- ja tukipalvelutehtävissä

TAULUKKO 1. Henkilöstön ikä- ja sukupuolijakauma. (Ammattiopisto Luovi 2012.)

	Naiset	Miehet
Alle 25-vuotiaat	20	5
25–34-vuotiaat	104	40
35–44-vuotiaat	194	73
45–54-vuotiaat	191	98
Yli 54-vuotiaat	114	58

KUVIO 1. Opiskelijoiden ammatillisen erityisopetuksen peruste 20.9.2012. (Ammattiopisto Luovi 2012.)

3 OPINNÄYTETYÖN TAUSTA JA TAVOITTEET

3.1 Lähtökohta

Ammattiopisto Luovissa käynnistyi vuoden 2011 alussa kaikkiaan neljä vuotta kestävä tiedonhallintaprojekti, jonka tavoitteena on kehittää ja uudistaa sähköistä dokumenttien hallintaa, järjestelmistä ja järjestelmätoimittajista riippumatonta tietojen varastointia ja raportointia sekä intra- ja www-sivustoja. Yksi tiedonhallintahankkeen osa on opiskelijoiden verkkopalvelun uudistaminen ja kehittäminen. Projektin alkaessa opiskelijat käyttivät kahta verkkosivustoa. Hakuvaiheessa Luoviin hakevia palveli Luovin yleinen verkkosivusto osoitteessa www.luovi.fi. Luovissa jo opiskelevia puolestaan palveli opiskelijoille suunnattu Oppi-sivusto osoitteessa <http://oppi.luovi.fi>. Oppi-sivuston alaisuudessa sijaitti myös Navikka-niminen alisivusto, jota opiskelijat itse päivittivät ja jonka sisältö oli opiskelijoiden itse tuottamaa.

Luovin yleisen verkkosivuston käyttöliittymä ja ulkoasu olivat peräisin Luovin syntymähetkiltä eli kesältä 2007. Oppi-sivusto puolestaan oli pystytetty nopeasti vuotta myöhemmin, kun sen edeltäjä – Opintonet – oli selainten ja päivitystyökalun (DreamWeaver) yhteensopimattomuuden vuoksi tullut tiensä päähän. Opiskelijoiden tiedettiin toivovan parannuksia sekä yleiseen verkkosivustoon että Oppi-sivustoon. Palautetta nykyisten ratkaisujen puutteista oli saatu eri yhteyksissä paitsi opiskelijoilta myös eri henkilöstöryhmiltä. Saadussa palautteessa oli kuitenkin kautta linjan ollut ongelmana konkretian puute. Lisäksi palaute oli ollut osittain ristiriitaista. Palautteen perusteella siis tiedettiin, että nykyisiä sivustoja piti kehittää, muttei tiedetty konkreettisesti miten. Nämä olivat lähtökohdat tutkimusstrategian ja tietojen keräämiseen käytettävien menetelmien valinnalle.

Luvuissa 4–6 tutustutaan ohjelmistoprojektien ominaispiirteisiin, vaatimusmäärittelyn merkitykseen ohjelmistoprojektien onnistumisessa sekä käyttäjäkerto-

muksiin. Luvussa 7 kuvataan käyttäjäkertomusten keräämistä opiskelijoilta Learning Café -menetelmän avulla.

3.2 Tavoitteet ja rajaukset

Opinnäytetyön tarkoituksena on:

- Selvittää, millainen vaatimustenkeräysmenetelmä käyttäjäkertomustekniikka on.
- Tutkia, saadaanko erityistä tukea tarvitsevilta opiskelijoilta käyttäjäkertomuksia Learning Café -menetelmän avulla.
- Tutkia, millaiseksi erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat kokevat verkkopalvelua koskevien kehittämis ehdotusten antamisen Learning Café -menetelmän avulla.

Opinnäytetyön tavoitteena on edistää Luovin opiskelijoiden osallisuutta heille suunnattavan verkkopalvelun uudistamisessa ja kehittämisessä.

Opinnäytetyöstä hyötyvät:

- Luovin opiskelijat (osallisuus ja vaikutusmahdollisuudet paranevat, toteutettava verkkopalvelu vastaa paremmin opiskelijoiden todellisia tarpeita ja toiveita)
- Luovin tietohallinto-, viestintä- ja kehittämis palvelut (ymmärretään paremmin verkkopalvelun loppukäyttäjiä ja heidän tarpeitaan)
- opettajat (ymmärrys opiskelijoiden tietoteknisistä valmiuksista ja toiveista lisääntyy)
- Luovin kanssa tällä hetkellä ja tulevaisuudessa yhteistyötä tekevät tietojärjestelmäyritykset (saadaan kokemuksia siitä, miten käyttäjäkertomustekniikka soveltuu hyödynnettäväksi erityisryhmissä)

Opinnäytetyöstä hyötyvät välillisesti myös:

- muut ammatilliset erityisoppilaitokset (saavat lisätietoa ja mahdollisesti kotimaisen benchmarking-kohteen)
- Luovin yhteistyökumppanit (saavat lisätietoa ja mahdollisesti kotimaisen benchmarking-kohteen)

Opinnäytetyön aineistoa voidaan hyödyntää myös mietittäessä TVT-strategian toteuttamista Luovissa, mikä on ajankohtainen teema.

Opinnäytetyön empiiriseen osioon liittyen järjestetyissä kirjoitustyöpajoissa kerättiin tietoa paitsi opinnäytetyöhön myös tiedonhallintahankkeen eri osaprojekteihin liittyen. Näin ollen opinnäytetyön liitteenä olevissa (liitteet 2–5) kirjoitustyöpajojen ohjeissa ja työpajojen tuloksena syntyneissä muistioissa on mukana myös tietoja, joita ei käsitellä opinnäytetyössä. Ne on kuitenkin jätetty mukaan dokumentteihin osoittamaan, että Learning Café -ryhmäteknikka sopii lupaus-ten mukaisesti ”kokemusten ja ideoiden jakamiseen, uuden tiedon luomiseen, itsestäänselvyyksien kyseenalaistamiseen rakentavassa hengessä ja ratkaisujen etsimiseen hankaliinkin kysymyksiin” (Liite 1).

3.3 Tutkimusmenetelmät

Tutkimusstrategialla tarkoitetaan tutkimuksen menetelmällisten ratkaisujen kokonaisuutta, joka ohjaa tutkimuksen menetelmien valintaa ja käyttöä. Opinnäytetyön tutkimusstrategiaksi valikoitui kvalitatiivinen tapaustutkimus. Tapaustutkimuksessa tutkittava tapaus voi olla hyvin monenlainen. Valitusta tapauksesta pyritään tapaustutkimuksessa tuottamaan yksityiskohtaista ja intensiivistä tietoa. (Tutkimusstrategiat 2013.)

Koska tapaustutkimus on tutkimusstrategiana väljästi määrittävä, ja sitä voidaan toteuttaa monen eri analyysimenetelmän avulla, aineiston keräämisessä päätet-

tiin hyödyntää Learning Café -ryhmäteknikkaa. Ryhmäteknikkaa päätettiin hyödyntää muun muassa siksi, että sen soveltumisesta kohderyhmän kanssa työskentelyyn oli positiivisia kokemuksia (Karvonen keskustelu 16.2.2011). Lisäksi menetelmään liittyen voitiin luontevasti hyödyntää organisaation muun henkilöstön osaamista.

Learning Café -ryhmämenetelmän avulla työskentelyä koskeva palaute päätettiin kerätä muun työpajatyöskentelyn yhteydessä. Muitakin tapoja palautteen keräämiseksi harkittiin. Yhtenä vaihtoehtona tilaisuuksien onnistumisen arviointiin pidettiin havainnointia. Oletettavaa kuitenkin oli, että työpajoihin osallistuvien opiskelijoiden kommunikoinnin määrä ja laatu vaihtelisi paljonkin. Havainnoinnilla ei siis välttämättä olisi saatu riittävästi informaatiota. Havainnoinnin lisäksi palautteen keräämistä harkittiin strukturoidun, lyhyen haastattelun avulla. Ideasta kuitenkin luovuttiin, sillä menetelmä olisi ollut liian aikaa vievä. Sähköinen tai paperille tulostettu kyselylomake, jonka opiskelija olisi täyttänyt yksin, ei puolestaan olisi tullut kysymykseen, sillä kaikki opiskelijat eivät välttämättä olisi osanneet täyttää sitä itsenäisesti.

4 OHJELMISTOPROJEKTI

Ohjelmistoprojektit ovat usein luonteeltaan moniulotteisia. Moniulotteisuudestaan huolimatta ohjelmistoprojektit ovat siinä mielessä ”tavallisia projekteja”, että niissäkin ongelmia aiheuttavat tyypillisesti riittämätön viestintä ja ongelmat tiedon saatavuudessa. (Helsingin yliopisto 2012).

Professori Osmo A. Wiio, eräs tunnetuimmista ja arvostetuimmista suomalaisista organisaatioviestinnän tutkijoista, on todennut, että ”viestintä yleensä epäonnistuu, paitsi sattumalta” (1994, 15–16). Wiion mukaan tämä on viestinnän ensimmäinen laki. Hän on esittänyt viestintään liittyen muitakin ironisia ”Wiion lakeja”, jotka ovat tietyllä tavalla muunnoksia Murphyn laista: jos viestintä voi epäonnistua, se epäonnistuu. Jos sanoma voidaan tulkita eri tavoin, se tulkitaan takuulla tavalla, josta on eniten vahinkoa.

Wiio kirjoitti ensimmäiset viestinnän lakinsa jo 1960-luvun puolivälissä, jolloin hän julkaisi ensimmäisen version teoksestaan Johdatus viestintään. Vielä kauemmin on siitä, kun Albert Einstein totesi: ”Välineiden täydellisyys ja tavoitteiden hämäryys näyttävät kuvaavan aikakauttamme” (Ruuska 2005, 106).

Vaikka sekä Wiion että Einsteinin toteamukset ovat molemmat ajalta ennen tietoteknologiaa, ne näyttäisivät kuitenkin molemmat pätevän myös nykyhetkeen ja ohjelmistoprojekteihin. Helsingin yliopiston mukaan (Helsingin yliopisto 2012) ohjelmistoprojektit onnistuvat seuraavin todennäköisyyksin:

- 31% projekteista keskeytetään ennen valmistumistaan
- ainoastaan 16 % projekteista päättyy suunnitellun aikataulun ja budjetin rajoissa
- suuryrityksissä suunnitelmissa pysytään ainoastaan 9 %:ssa projekteista
- 53 % projekteista maksaa 89 % enemmän kuin alun perin suunniteltiin

Esimerkkejä epäonnistuneista tietojärjestelmäprojekteista ei ole viime vuosina puuttunut. Eräs kuuluisimmista lienee hanke, jossa on valmisteltu sähköistä reseptiä. Tietoviikon mukaan Sosiaali- ja terveysministeriö arvioi sähköisen lääkemääräysjärjestelmän kokonaiskustannuksiksi yhteensä 70 miljoonaa euroa vuosien 2007–2015 välisenä aikana (Tietoviikko, 2011). Valtiontalouden tarkastusviraston johtava tuloksellisuustarkastaja Tomi Voutilainen kommentoi mammuttihankeita Tietoviikossa todeten, että ”sähköistä lääkemääräystä on kehitetty Suomessa jo 21 vuotta ja viimeiset 10 vuotta hankkeella on ollut kiire.” (Tietoviikko 2011).

Surullisenkuuluisia esimerkkejä on useita muitakin: ajoneuvokeskuksen 15 miljoonan euron tietojärjestelmähanke (myöhästyi 10 vuotta, kustannukset lopulta 99 miljoonaa), ulosottoviraston tietojärjestelmä (myöhästyi, kustannukset kolminkertaistuivat 16 miljoonaan), sähköinen henkilökortti (kustannukset 40 miljoonaa, käyttö olematonta). (Peltomäki, 2012.)

Mike Cohn on Wiion tapaan selvillä viestinnän haasteista. Cohn pitää sanoja, varsinkin kirjoitettuja, erittäin heikkona keinona vaatimusten ilmaisemiseen silloin, kun kyseessä on jokin niin monimutkainen asia kuin ohjelmisto. Cohnin mukaan helposti väärinymmärrettävät kirjoitetut sanat pitäisi tietojärjestelmäprojekteissa korvata säännöllisillä keskusteluilla kehittäjien, asiakkaiden ja loppukäyttäjien kesken. Yksi tapa keskustelujen käymiseen ovat käyttäjäkertomukset. (Cohn 2004, 20.)

4.1 Miksi loppukäyttäjän toiveiden huomiointi kannattaa?

Steve McConnelin mukaan ohjelmistoprojektien menestystekijät eivät ole erityisen teknisiä. McConnelin mukaan ohjelmistoprojekteista selviydytään paljon käytännöllisemmin keinoin kuin tekemällä yksityiskohtaisia teknisiä pohdintoja. Avainasioita ohjelmistoprojektissa onnistumiseen ovat McConnelin mukaan huolellinen suunnittelu ja suunnitelmien noudattaminen. (McConnel 1998, 7.)

Projekti on McConnellin mukaan sitä paremmin suunniteltu, mitä aiemmin ongelmat paljastuvat. (McConnel 1998, 29.)

Ongelmien varhainen havaitseminen on McConnellin mukaan mahdollista, mikäli ohjelmiston todelliset käyttäjät eli loppukäyttäjät otetaan mukaan työskentelyyn jo projektin alkumetreillä. Loppukäyttäjiä kuuntelemalla säästytään muun muassa vaatimusten muutoksilta. Jos loppukäyttäjät otetaan mukaan työskentelyyn vasta projektin loppupuolella, he löytävät ohjelmistosta paljon puutteita. (McConnel 1998, 46.) McConnellin mukaan projektin alkuvaiheessa syntyneen virheen korjaaminen myöhemmin maksaa 50–200 kertaa enemmän kuin sen välitön korjaaminen. (McConnel 1998, 29.)

Loppukäyttäjien toiveiden huomiointi säästää siis paitsi aikaa myös rahaa. Lisäksi loppukäyttäjien kuunteleminen projektin alusta aina sen loppuun asti luo perustaa projektin onnistumiselle ja asiakastytyväisyydelle. Käyttäjät pitävät yleensä laadukkaampina ohjelmistoja, joiden kehitykseen heidät on otettu mukaan jo varhaisessa vaiheessa. McConnel mainitsee Standish Groupin tutkimuksen, jonka mukaan loppukäyttäjien mukana pitäminen on tärkein projektin menestykseen myötävaikuttava asia. Käyttäjäpalautteen puuttuminen kehitystyöstä on vastaavasti merkittävin projektin epäonnistumiseen johtava tekijä. (McConnel 1998, 47–48.)

4.2 Miksi myös erityistä tukea tarvitsevat henkilöt pitäisi huomioida?

Yhdenvertaisuuden pitäisi toteutua myös verkossa ja muissa sähköisissä palveluissa. Emil Virkin (2006) mukaan viisi prosenttia suomalaisista eli noin 250 000 henkilöä tarvitsee erityispalveluja verkossa. Silti vain alle prosentti verkon materiaaleista on edes likipitään esteetöntä. Näin siitä huolimatta, että esimerkiksi Yhdenvertaisuuslain (20.1.2004/21) mukaan ”viranomaisilla on velvollisuus - - tarvittaessa muuttaa niitä olosuhteita, jotka estävät yhdenvertaisuuden toteutumista”. Lait Suomessa tai maailmalla eivät kuitenkaan velvoita palvelujen tuotta-

jia toimimaan tietyllä tavalla. Tämä vaikuttaa siihen, että ”sivustojen esteettömyys ei ole coolia” kuten Emil Virkki on osuvasti todennut (2006).

Siitä, että tietoverkkojen sisältöjen tulisi olla kaikkien ulottuvilla, muistuttaa myös Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta vuonna 2000 vahvistetussa ja vuonna 2005 uusitussa suosituksessa ”Julkishallinnon www-sivuston suunnittelun ohjeet (JHS 129). Suosituksen keskeisinä periaatteina voidaan pitää saavutettavuutta (esteettömyyttä), löydettävyyttä, palvelevuutta ja osallistuvuutta. Myös Euroopan komissio (2012) kehottaa pyrkimään siihen, että kaikilla ihmisillä olisi erilaisista lähtökohdista huolimatta mahdollisuus hyödyntää tietoverkkoja ja niiden sisältämää tietoa.

4.3 Millaisia haasteita erityistä tukea tarvitsevilla opiskelijoilla on sähköisten palvelujen käytössä?

Jotta yksilö voi suoriutua täysvaltaisena yhteiskunnan jäsenenä, häneltä edellytetään medianlukutaitoa. Medianlukutaito on ihmisen perustaito, joka liittyy medioiden käyttöön. Siihen kuuluu taito käyttää asianmukaisia laitteita sekä taito suodattaa ja arvioida vastaanotettua informaatiota. Medianlukutaidon lisäksi edellytetään kykyä käyttää tietokonetta ja tietokoneen avulla erilaisia sähköisiä palveluja.

Verkkoon liittyvää eriarvoisuutta tutkinut taloussosiologian professori Pekka Räsänen toteaa Helsingin Sanomissa (Vainio, 2012), että ”nykyään on erittäin vaikea toimia, jos ei käytä nettiä. Lääkäri, neuvola, kirjasto ja muut julkiset palvelut ovat netissä”.

Osa ihmisistä ei kuitenkaan pysty hyödyntämään erilaisia sähköisiä palveluja yksinkertaisesti siksi, ettei heillä ole varaa tarvittaviin laitteisiin ja ohjelmiin. Esimerkiksi suurin osa Suomen vaikeasti vammaisista ihmisistä jää 16-vuotiaana

työkyvyttömyyseläkkeelle. Tämän vuoksi he ovat köyhiä koko elämänsä ajan. (Me Itse ry 2012.)

Julkisen keskustelun valossa näyttää siltä, että kuten toimeentulokin, myös tietotekniset taidot jakautuvat yhä epätasaisemmin. Siitä kertoo esimerkiksi Helsingin Sanomien mielipidepalstalla viime vuosina käyty vilkas keskustelu tietojen ja viestintätekniiikan hyödyntämisestä kouluissa. Kannanottoja puolesta ja vastaan on julkaistu muun muassa 9. ja 14.12.2010 ilmestyneissä lehdissä. 14.2.2011 ilmestyneessä lehdessä eräs yläkoulun ja tietotekniikan didaktiikan lehtori totesi mielipidekirjoituksessaan, että ”jos kotoa ei saa tukea tietotekniikan systemaattiselle oppimiselle, ei sitä saa koulussakaan.” (Tuominen, 2011.) Kirjoituksen otsikko maalasi vielä suurempia uhkakuvia: ”tietotekniset taidot uhkaavat keskittyä hyvin koulutetuille”. Jotta näin ei kävisi, kirjoittaja peräänkuuluttaa, että ”tietotekniikan perustaitojen ja -käsitteiden oppiminen tulee taata jokaiselle nuorelle. Se ei ole mahdollista ilman siihen varattuja oppitunteja ja tarkoin mietittyjä oppisisältöjä.” (Tuominen, 2011.)

Kun valtaosa yhteiskunnan palveluista on sähköisiä, medialukutaidon merkitys korostuu. Toisin sanoen, kun vaikkapa verkkopankin käyttöliittymä on kaikille käyttäjille sama (esimerkiksi vammaisille tai ikääntyneille ei ole omaa versiota), myös vammaisten ja ikääntyneiden on tärkeää tietää, millaisella vakavuudella esimerkiksi salasanojen ja henkilötietojen salassapitoon tulee suhtautua.

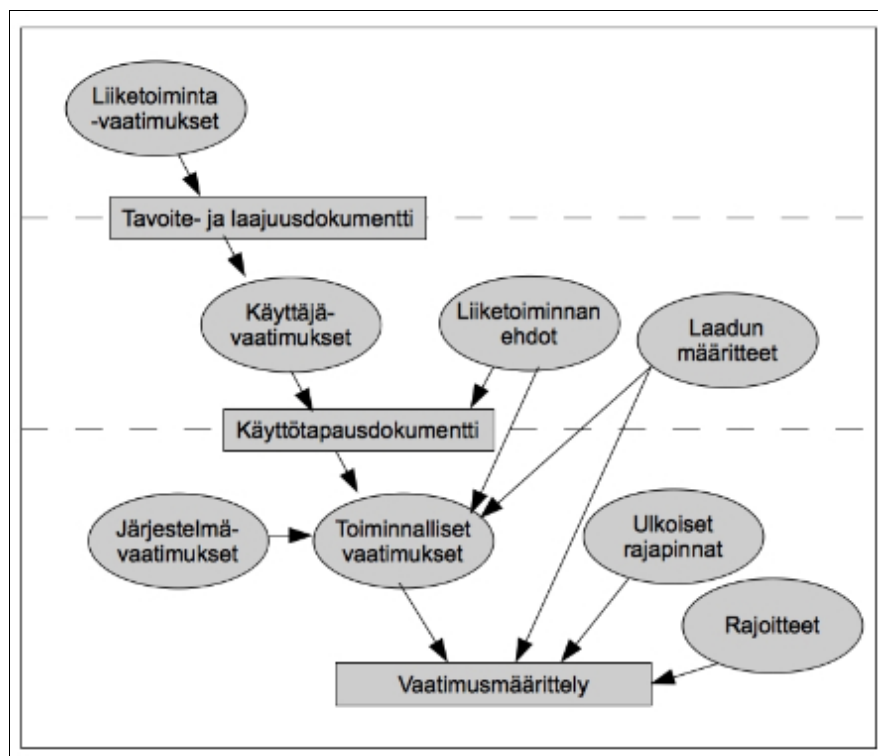
Verkkopalveluiden suunnittelijoiden ja tilaajien puolestaan on tärkeää tiedostaa, että ihmisten mahdollisuuksissa ja taidoissa hyödyntää tietotekniikkaa ja sähköisiä palveluja on suuria eroja. Tämä unohtuu tietotekniikan parissa työskenteleviltä erittäin helposti.

Tietotekniikkaa voivat kuitenkin oikeissa olosuhteissa hyödyntää myös paljon tukea tarvitsevat henkilöt. Luovissa on testattu tietotekniikan hyödyntämistä paljon tukea tarvitsevien ryhmissä 1.9.2011–31.12.2012 toteutetussa, Opetushallituksen rahoittamassa Luovimalla verkkoon -projektissa. Projektin tavoitteena oli kehittää opetukseen uusia toimintatapoja, jotka hyödyntävät tietotekniikan tuo-

mia mahdollisuuksia, kuten tablet-teknologiaa hyödyntävä portfolio-työskentely. Tulokset olivat lupaavia: kommunikointi koulun ja kodin välillä parani merkittävästi ja opiskelijoiden keskinäinen kommunikointi parani ja laajeni huomattavasti. Tämä kertoo osaltaan sen, että vaikeamminkin vammaiset pystyvät hyödyntämään verkkopalveluita, jos heidät on huomioitu suunnitteluvaiheessa kunnolla. (Kangas, keskustelu 11.4.2013.)

5 VAATIMUSMÄÄRITTELY

Vaatimusmäärittely on dokumentti, jossa kuvataan ohjelmistoprojektin tavoitteita ja vaatimuksia. (Wiegiers, 2006, 3.) Julkisen tietohallinnon neuvottelukunnan (JUHTA) mukaan vaatimusten määrittely ja määrittelyn laadukas organisointi ovat onnistuneen tietojärjestelmän tai ohjelmiston hankinnan perusedellytyksiä. Vaatimuksilla viestitään, millainen ratkaisu halutaan sekä miksi ja mitä tarpeita hankinnan tulee tyydyttää. Vaatimusten määrittely tulee tehdä riippumatta siitä, ollaanko hankkimassa standardijärjestelmää, esikonfiguroitua järjestelmäratkaisua, ASP-ratkaisua tai hankkivan organisaation tarpeisiin räätälöityä erikoissovellusta. (JHS 173.) JUHTA toteaa vaatimusten määrittelyn olevan vaativaa, mutta toisaalta säästävän projektin kuluissa, nopeuttavan hankkeen läpivientiä ja varmistavan vaadittujen ominaisuuksien tuottamisen. (JHS 173.)

KUVIO 2. Liitännät erityyppisten vaatimusten taustalla olevien tietojen välillä. (Mukaillen Wiegiers, 2006, 5.)

5.1 Vaatimusten merkitys ohjelmistoprojektille

Karl E. Wiegertsin mukaan vaatimusten määrittely on yksi ohjelmistokehityksen haastavimmista puolista. Samalla se on Wiegertsin mukaan luultavasti myös tärkein, sillä se luo pohjan kaikelle myöhemmälle projektityöskentelylle. (Wiegerts 2006, 3.)

Mike Cohn pitää vaatimusmäärittelyä viestinnällisenä ongelmana. Näin on Cohnin mukaan siksi, että niiden, jotka haluavat uuden ohjelmiston joko myydäkseen sen tai käyttääkseen sitä, täytyy kommunikoida niiden kanssa, jotka rakentavat ohjelmiston. Onnistunut ohjelmistoprojekti edellyttää informaation saamista hyvin erilaisilta ihmisiltä. Yhdellä puolella ovat asiakkaat, käyttäjät ja joskus analyytikot sekä muut, jotka tarkastelevat ohjelmistoa liiketoiminnan tai organisaation näkökulmasta. Toisella puolella on tekninen väki, esimerkiksi kehittäjät. Jos jompikumpi puoli hallitsee viestintää, siitä on haittaa projektin etenemiselle. Jos esimerkiksi kehittäjät hallitsevat viestintää, tekninen jargon korvaa organisaation kielen. Samalla kehittäjät menettävät mahdollisuuden oppia kuuntelemaan, mitä asiakas haluaa. (Cohn 2004, 3.)

Se, mitä ohjelmistoprojekteissa Cohnin mukaan (2004, 3) tarvitaan, on sellainen yhteinen tapa toimia, missä mikään osapuoli ei dominoi työskentelyä ja resursien jako on yhteinen ongelma. Cohnin mukaan (2004, 3) ohjelmistoprojekteista ei kappaleessa aikaisemmin mainituista syistä voida laatia täydellistä projektinhallintakaaviota, joka sisältäisi kaikki projektiin liittyvät työt. Kaikenkattavan tavoitedokumentin laatimisen sijaan Cohn suosittelee (2004, 3) päätöksenteon hajauttamista koko projektin ajalle. Jotta näin voitaisiin toimia, on Cohnin mukaan (2004, 3) varmistettava, että informaatiota on saatavilla niin varhaisessa vaiheessa projektia ja niin usein kuin mahdollista. Cohnin mukaan tässä tarkoituksessa toimivat käyttäjäkertomukset.

5.2 Vaatimusten kerääminen

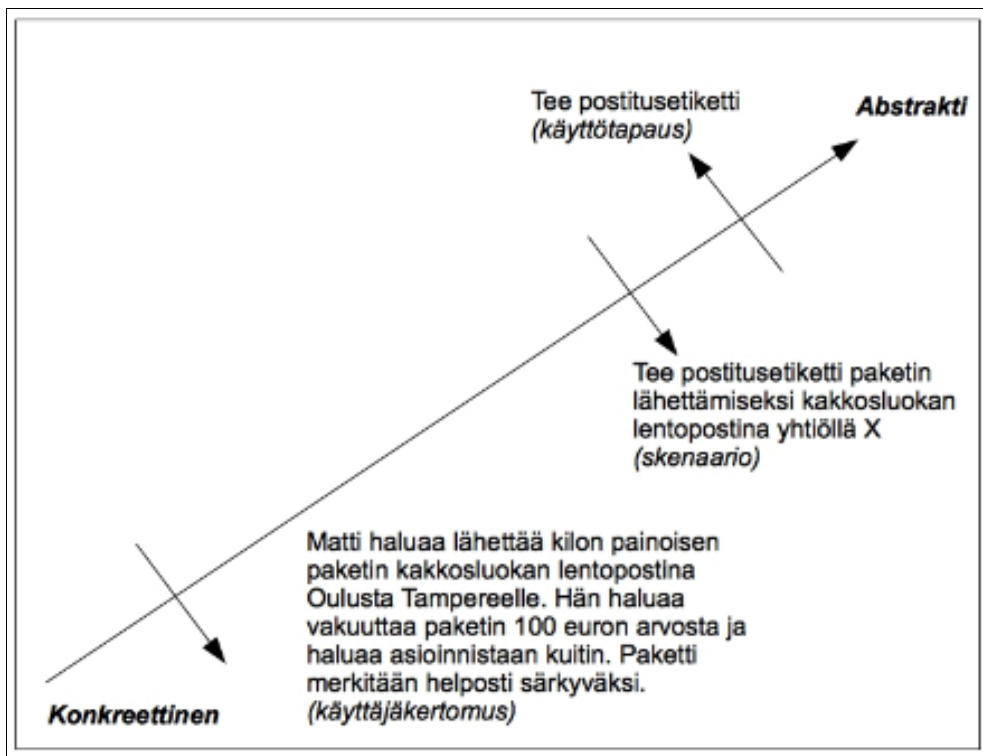
Vaatimusten keräämiseen on useita eri tapoja. Yleisesti puhutaan vaatimusten esiin tuomisesta (elicit) ja tallentamisesta (capture). Mike Cohnin mukaan (2004, 43) edellä mainittujen termien käyttö vaatimusten keräämiseen liittyen pitäisi kuitenkin kieltää. Hän itse pitää osuvimpana kielikuvana nuottaamista. Kun puhutaan vaatimusten keräämiseen liittyen vaatimusten nuottaamisesta, on Cohnin mukaan helpompaa ymmärtää, että eri kokoiset vaatimukset saadaan selville eri tavoilla. Kielikuva auttaa Cohnin mukaan ymmärtämään myös, että kaikkia vaatimuksia ei koskaan voida saada esiin. Kielikuva on Cohnin mukaan toimiva myös siksi, että siitä ilmenee, että vaatimusten kerääminen – tai nuottaaminen – vaatii taitoa onnistuakseen. Taitava vaatimusten kerääjä tietää, mistä etsiä, kun taas epäpätevä hukkaa aikaa tehottomiin tekniikoihin tai väriin paikkoihin.

6 KÄYTTÄJÄKERTOMUS

Karl E. Wiegersin mukaan (2006, 82) käyttäjäkertomukset toi yleiseen tietoisuuteen Extreme Programming. Extreme Programming (lyhenne XP) on ketterän ohjelmistokehityksen eräs metodologia. Sen kehittivät Kent Beck, Ward Cunningham ja Ron Jeffries 1990-luvun lopulla. (Beck, 2004.) Ketterät ohjelmistokehitysmenetelmät puolustavat kevyttä lähestymistapaa niin vaatimusmäärittelyssä, projektin johdossa kuin muissakin ohjelmistokehitykseen liittyvissä näkökohdissa. (Wiegers, 2006, 82.) Extreme Programming määrittelee käyttäjäkertomuksen ”asiaksi, jonka asiakas haluaa ohjelmiston tekevän” (Beck, 2004.)

Wiegers määrittelee käyttäjäkertomukset hieman toisin. Hänen mielestään käyttäjä- ja käytettävyyslähtöisen vaatimusten esiin houkuttelun ydin on keskittyä siihen, mitä käyttäjä *haluaa* tehdä, ei siihen, mitä käyttäjä *haluaa ohjelmiston tekevän*. Wiegersin määritelmän mukaan kertomus on tietty, konkreettinen esimerkki loppukäyttäjän ja ohjelmiston vuorovaikutuksesta jonkin tietyn tavoitteen saavuttamiseksi. (Wiegers, 2006, 83.)

Määriteltiinpä käyttäjäkertomus miten tahansa, kertomuksia laativat kuitenkin aina loppukäyttäjät. Kertomukset kirjoitetaan korteille ytimekkäästi, luonnollisella kielellä ja liiketoiminnan terminologiaa käyttäen. Kertomuksia laaditaan ja muokataan loppukäyttäjiltä saatavan palautteen perusteella koko projektin ajan. Kertomus muodostuu alustavasta kertomuskortista ja siihen liittyvistä projektin sidosryhmien kanssa käytävistä keskusteluista sekä mahdollisista hyväksymistestauksista. (Wiegers, 2006, 82.)

KUVIO 3. Mihin käyttötapaukset, skenaariot ja käyttäjäkertomukset sijoittuvat abstraktioasteikolla. (Mukaillen Wiegers, 2006, 80.)

Cohnin mukaan käyttäjäkertomuksilla on useita etuja muihin lähestymistapoihin verrattuna. Cohnin käyttäjäkertomusten puolesta puhuva lista näyttää seuraavalta:

- Käyttäjäkertomukset painottavat sanallista viestintää kirjoitetun sijaan.
- Käyttäjäkertomukset ovat ymmärrettäviä projektin kaikille osapuolille.
- Käyttäjäkertomukset ovat oikean kokoisia suunnitteluun.
- Käyttäjäkertomukset sopivat iteratiiviseen kehitykseen.
- Käyttäjäkertomukset rohkaisevat lykkäämään yksityiskohtiin menemistä.
- Käyttäjäkertomukset tukevat tavoitteellista suunnittelua.
- Käyttäjäkertomukset rohkaisevat osallistavaan suunnitteluun.
- Käyttäjäkertomukset tuovat esiin hiljaista tietoa.

(Mukaillen Cohn, 2004, 145.)

6.1 Mitä käyttäjäkertomus ei ole?

Käyttäjäkertomukset eivät monista hyvistä puolistaan huolimatta sovellu ohjelmistoprojektissa kaikkeen kuvaamiseen ja määrittelyyn. Käyttäjäkertomusten avulla määriteltäviksi eivät sovellu Cohnin mukaan (2004, 178) esimerkiksi ohjelmiston ei-toiminnalliset vaatimukset. Ei-toiminnallisia vaatimuksia ovat muun muassa järjestelmän ulkoasu, ylläpidettävyys, suorituskyky, saavutettavuus ja käytettävyys. Koska ei-toiminnalliset vaatimukset kuvaavat usein itse järjestelmää, ne voidaan yleensä ilmaista järjestelmän rajoitteina.

TAULUKKO 2. Esimerkkirajoitteet kirjoitettuna muutamalle tavanomaiselle ei-toiminnalliselle vaatimukselle. (Mukaiillen Cohn, 2004, 178.)

Alue	Esimerkkirajoite
Suorituskyky	80 % tietokantahauista palauttaa tulokset näytölle alle kahdessa sekunnissa.
Tarkkuus	Ohjelmisto ennustaa oikein jalkapallopelein voittajan vähintään 55 % varmuudella.
Siirrettävyys	Järjestelmä ei hyödynnä mitään sellaista tekniikkaa, joka voisi vaikeuttaa sen siirtämistä Linuxiin.
Uudelleenkäytettävyys	Tietokanta ja tietokannan avauskoodi ovat uudelleenkäytettävissä tulevilla sovelluksissa.

IEEE 830 -ohjelmistomäärittely, käyttötapaukset ja vuorovaikutuskäsikirjoitukset ovat kolme yleistä tapaa, joilla vaatimuksia voidaan käyttäjäkertomusten lisäksi lähestyä. Cohnin mukaan (2004, 133) on helpompi ymmärtää, mitä käyttäjäkertomukset ovat, kun ymmärtää, mitä ne eivät ole – tai miten ne eroavat muista lähestymistavoista.

IEEE 830 -ohjelmistomäärittely on myös IEEE 830 -standardin nimellä tunnettu IEEE:n (The Computer Society of the Institute of Electrical and Electronics Engineers) laatima ohjeistus siitä, miten vaatimusmäärittely tulisi kirjoittaa. Standardiin sisältyy kuvaus vaatimusmäärittelydokumentista, prototyyppien roolista ja hyvien vaatimusten ominaispiirteistä. IEEE 830 -standardin mukaan laaditut vaatimukset ovat aina muotoa ”järjestelmä...”. Esimerkiksi järjestelmä hyväksyy

luotto- ja pankkikortin tai järjestelmä antaa käyttäjälle yksilöllisen tunnistenumeron. Cohnin mukaan (2004, 133) tämä vaatimusten määrittelytapa on paitsi tylsä myös virhealtis ja aikaa vievä. Lisäksi dokumentin lukijan on tällä tavoin laadittua määrittelyä lukiessaan mahdotonta ymmärtää rakenteilla olevan järjestelmän kokonaiskuvaa.

Ivar Jacobsenin alunperin 1990-luvun alussa esittelemät käyttötapaukset yhdistetään nykyään tavallisimmin yhtenäistettyyn prosessiin (Unified Process, UP). Käyttötapaukset ovat Cohnin (2004, 137) mukaan yleistettyjä kuvauksia ohjelmiston ja erilaisten toimijoiden vuorovaikutuksesta. Toimijat voivat olla joko ohjelmiston käyttäjiä tai muita ohjelmia. Käyttötapaukset voidaan kirjoittaa joko vapaasti tai valmiille mallipohjille. Käyttäjäkertomuksiin verrattuna käyttötapaukset ovat sisällöltään hieman laajempia. Cohnin mukaan (2004, 139) käyttötapauksien eräs heikkous on, että niitä kirjoitettaessa keskitytään usein liian aikaisessa vaiheessa ohjelmiston täytäntöönpanoon liiketoimintatavoitteiden sijaan.

Kolmas yleisesti tunnettu tapa lähestyä käyttäjävaatimuksia ovat Cohnin (2004, 142) mukaan vuorovaikutuskäsikirjoitukset. Vuorovaikutuskäsikirjoitukset ovat tyypillisesti laajempia kuin käyttäjäkertomukset. Niissä mainitaan yleensä paitsi toimijat ja tavoitteet myös toiminnot ja tapahtumat sekä paikka, missä toimitaan. Yksi vuorovaikutuskäsikirjoitus voi sisältää useita käyttötapauksia, jotka puolestaan voivat sisältää useita käyttäjäkertomuksia. Toisin kuin käyttötapauksissa, vuorovaikutuskäsikirjoituksissa ohjelmiston kanssa vuorovaikutuksessa olevat toimijat ovat aina ihmisiä, eivät koskaan muita ohjelmistoja.

6.2 Millainen on hyvä käyttäjäkertomus?

Käyttäjäkertomuksissa on Cohnin mukaan (2004, 83) hyvä tuoda esiin käyttäjän rooli silloin, kun se on käytännöllistä. Kertomukset kannattaa kirjoittaa yksikössä ja aktiivilauseina.

Esimerkki: Opiskelija voi lähettää opiskelupaikkahakemuksen.

Edellisessä lauseessa opiskelija on käyttäjän rooli ja lause on yksikössä ja aktiivi.

Kertomukset voi kirjoittaa aluksi yleisellä tasolla – niitä voi tarvittaessa tarkentaa myöhemmin. Kertomukset kannattaa kuitenkin Cohnin mukaan (2004, 83) pitää lyhyinä ja muistaa niiden tarkoitus asiakkaan kanssa käytävien keskustelujen pohjana. Käyttöliittymäsuunnittelu puolestaan tulisi pitää erillään käyttäjäkertomuksista niin pitkään kuin mahdollista.

Kertomuksista voidaan myös pyrkiä tekemään ”suljettuja”. Se ei ole hyvän kertomuksen edellytys, mutta voi joissain tapauksissa auttaa jäsentämään ohjelmiston ja käyttäjän vuorovaikutusta paremmin. Suljetussa kertomuksessa käyttäjä saavuttaa mielekkään tavoitteen ja tuntee saaneensa toiminnon päätökseen.

Esimerkki 1: Opinto-ohjaaja voi muokata hakulomaketta.

Esimerkki 1 ei ole suljettu kertomus, sillä siinä suoritettava toiminto ei pääty.

Esimerkki 2: Opinto-ohjaaja voi lisätä tai poistaa hakulomakkeen kenttiä.

Esimerkissä 2 käyttäjän toiminnalla on päätös.

Cohn muistuttaa (2004, 77), että suljettujen kertomusten kirjoittamisen tulee olla tasapainossa projektin tavoitteiden kanssa. Samoin kertomusten tulisi olla – olivat ne suljettuja tai eivät – oikean kokoisia; riittävän pieniä, jotta projekti pysyy aikataulussa, mutta riittävän suurina, ettei yksityiskohtiin mennä aikaisemmin kuin siihen on todella tarvetta.

7 KÄYTTÄJÄKERTOMUSTEN KERÄÄMINEN

Mike Cohnin (2004, 45) mukaan käyttökelpoisimpia tekniikoita käyttäjäkertomusten keräämiseen ovat käyttäjien haastattelut, kyselyt, observointi sekä kertomusten kirjoitustyöpajat eli workshopit. Cohn pitää (2004, 49) workshoppeja tehokkaimpana tapana kertomusten nopeaan keräämiseen. Cohnin suosituksen perusteella käyttäjäkertomusten keräämiseksi päätettiin järjestää kirjoitustyöpajoja.

7.1 Learning Café -menetelmä

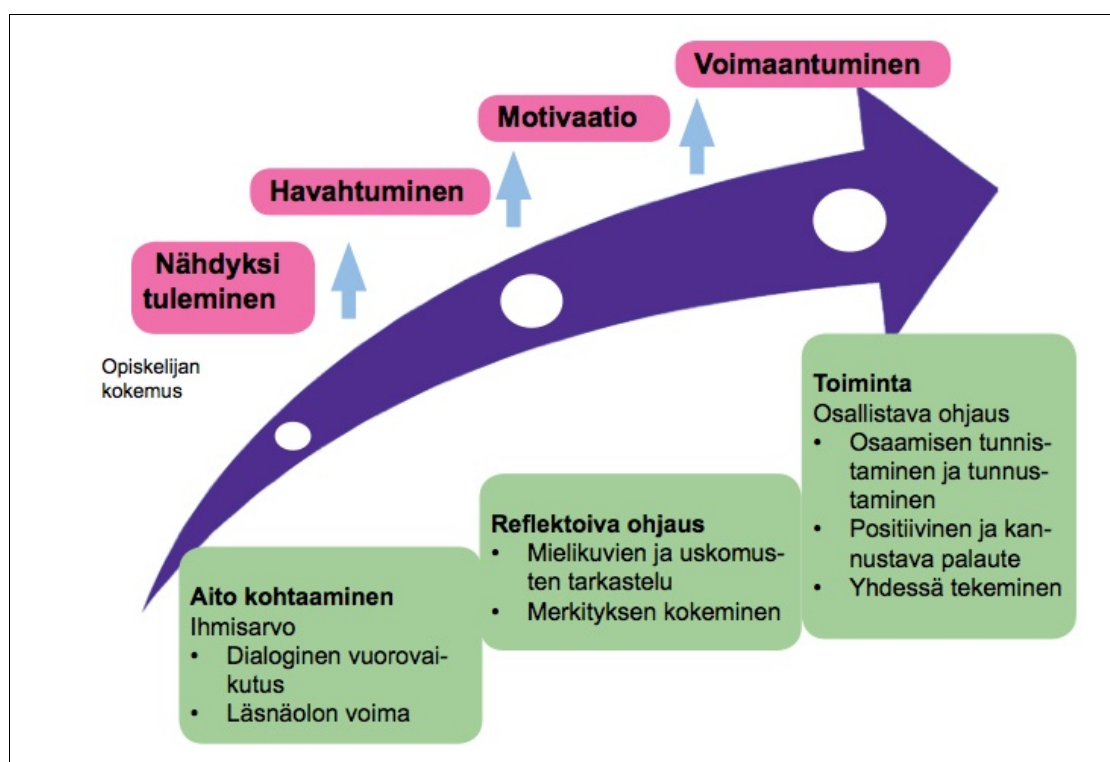
Kirjoitustyöpajojen käytännön toteutuksesta keskusteltiin toimeksiantajaorganisaation opiskelija-asioista vastaavan henkilön, opiskelija-asianpäällikön kanssa. Työpajojen toteutuksessa haluttiin hyödyntää opiskelija-asioden parissa työskentelevien henkilöiden asiantuntemusta. Yhteistyöllä haluttiin paitsi välttää kirjoitustyöpajojen liika teknisyys myös tehdä tiedonhallintahanketta tutuksi eri henkilöstöryhmien keskuudessa ja oppia puolin ja toisin. Opiskelija-asianpäällikkö ehdotti, että työpajat toteutettaisiin Learning Café -menetelmää hyödyntäen. Opiskelija-asianpäällikön mukaan Learning Café -menetelmästä oli saatu hyviä kokemuksia Mun reitti -projektissa (Karvonen keskustelu 16.2.2011).

Mun reitti -projekti toimi Luovissa ajalla 1.3.2009–30.6.2012. Luovi toteutti projektin yhteistyössä Työterveyslaitoksen, Suomen ammatillisen koulutuksen kulttuuri- ja urheiluliitto SAKU ry:n, WinNovan (entinen Porin Ammattiopisto), Oulun kaupungin, Oulun työvoiman palvelukeskuksen ja Oulun seudun työvoimatoimiston kanssa. Projektipäällikkönä toimi Luovin opiskelija-asianpäällikkö. (Mun reitti -projektin www-sivut 2012.)

Mun reitti -projektissa kehitettiin opetus- ja ohjaushenkilöstölle uusia työkaluja ja toimintamalleja erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden toiminta- ja työkyvyn vah-

vistamiseen ja opintojen jälkeiseen jatkosijoittumiseen. Mun reitin yksi keskeisimmistä tavoitteista oli opiskelijan voimaantumisen mahdollistaminen tavallisessa arjessa ja etenkin opiskelun kriittisissä pisteissä. Lisäksi projektin tavoitteena oli vahvistaa voimaantumisen tukirakenteita ja moniammatillista yhteistyötä opiskelijan kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistämiseksi. (Mun reitti -projektin www-sivut 2012.)

Projektissa kehitettiin toiminta- ja työkykyä vahvistava valmennusohjelma, jonka perustana on hollantilainen dialogiseen ohjaustyöhön pohjautuva voimaantumisen itsearviointimenetelmä, VrijBaan. Valmennusohjelmaan kuuluu arjentaitoja ja itsetuntemusta vahvistavia ATTO-opintoja (ATTO=ammattitaitoa täydentävät tutkinnon osat), työhönvalmennusta sekä opiskelijan toimintakykyä tukevia yksilö- ja ryhmäharjoituksia. Learning Café -menetelmä on yksi valmennusohjelman ryhmäharjoituksista. (Mun reitti -projektin www-sivut 2012.)

KUVIO 4. Ohjauksen menetelmät. (Mun reitti -projektin www-sivut 2012.)

7.2 Kirjoitustyöpajojen toteutus

Luovi toimii valtakunnallisesti. Eri puolilla maata sijaitsevien yksiköiden ominaispiirteet haluttiin huomioida siinä määrin kuin se oli mahdollista. Tämän vuoksi kirjoitustyöpajoja päätettiin järjestää kolme – yksi Oulussa, yksi Alavudella ja yksi Helsingissä.

Yksi työpaja päätettiin järjestää Oulussa, koska Oulun yksikkö on Luovin suurin. Oulun yksikössä järjestettävään työpajaan päätettiin kutsua opiskelijaryhmät myös naapurikuntien Limingan ja Muhoksen yksiköistä. Limingan yksikössä voi opiskella muun muassa puutarhuriksi ja Muhoksen yksikössä maaseutuyrittäjäksi. Edellä mainittuja tutkintoja suorittavat opiskelijat viettävät koulupäivän aikana paljon aikaa muualla kuin perinteisissä luokkahuoneissa. Tämä oli yksi syy, miksi Limingan ja Muhoksen yksiköiden opiskelijoiden mielipiteitä pidettiin tärkeinä.

Alavus puolestaan valittiin yhdeksi kirjoitustyöpajan toteutuspaikkakunnaksi, koska siellä sijaitsevassa yksikössä on Luovin yksiköistä pisimmät perinteet kehitysvammaisten opiskelijoiden opettamisessa. Helsingin yksikössä taas järjestetään audiovisuaalisen viestinnän perustutkintoon johtavia opintoja. Yksi kirjoitustyöpaja päätettiin järjestää Helsingissä, koska media-assistenttiopiskelijoiden oletettiin innostuvan aiheesta.

Kirjoitustyöpajat päätettiin järjestää moniammatillisena yhteistyönä niin, että työpajojen järjestäjinä toimivat ohjaaja opiskelijapalveluista sekä tiedottaja viestintäpalveluista. Tällä pyrittiin siihen, että työpajojen järjestelyt onnistuttaisiin toteuttamaan niin, että osallistuvilta opiskelijoilta saataisiin mahdollisimman paljon informaatiota.

Työpajojen toteuttamisajankohdat valittiin huolella. Viikonpäivän ja vuorokaudenajan tarkkaan mietityllä valinnalla pyrittiin siihen, että työpajoihin osallistuvien opiskelijoiden keskittymiskyky olisi parhaimmillaan. Viikonpäivistä poissuljettiin maanantai ja perjantai, koska edellä mainittuina päivinä opiskelijoiden keskittymisen todettiin kokemusten perusteella olevan heikompaa. Vuorokaudenajoista parhaana pidettiin alkuiltapäivää. Aamun ensimmäisten tuntien tiedettiin kuluvan osalla opiskelijoista paikalle saapumiseen ja/tai heräämiseen. Työpajoja ei haluttu järjestää myöskään iltapäivän viimeisinä tunteina, koska silloin joidenkin opiskelijoiden ajatusten tiedettiin olevan jo koulupäivän jälkeisessä elämässä. Näin ollen työpajat päätettiin järjestää lounaan jälkeisellä tunnilla. Lounaan jälkeistä tuntia pidettiin parempana kuin lounasta edeltävää, koska lounasta edeltävältä tunnilta opiskelijoilla tiedettiin olevan usein kiire syömään. Lounaan jälkeisen tunnin ajateltiin sopivan myös luontevasti yhteen Learning Café -menetelmän kanssa, jonka tavoitteena on rento – joskin ohjattu – kahvila-keskustelun tyyppinen ideointi.

Learning Cafén järjestämistä koskevan ohjeen (Liite 1) mukaan Learning Cafésa työskennellään ja opitaan yhdessä pienissä pöytäryhmissä. Ohjeen mukaan ryhmissä voidaan jakaa kokemuksia ja ideoita, luoda uutta tietoa sekä kyseenalaistaa itsestäänselvyksiä rakentavassa hengessä. Tavoitteena on ratkaisujen etsiminen hankaliinkin kysymyksiin.

Ohjeen (Liite 1) mukaisesti työpajat toteutettiin kaikilla kolmella paikkakunnalla tilassa, jossa oli riittävästi tilaa pöydillä kirjoittamiseen ja ryhmätyöskentelyyn. Kuhunkin työpajaan kutsuttiin 16–20 opiskelijaa ja neljä henkilöstön edustajaa. Osallistujista muodostettiin ohjeen (Liite 1) mukaisesti 4–5 henkilön pöytäseurueita. Näin jokaisessa kirjoitustyöpajassa oli neljä pöytäseuruetta.

Jokaiselle pöytäseurueelle valittiin henkilöstön edustajista isäntä tai emäntä. Koska pöytäisäntien ja -emäntien tiedettiin toimivan pöydässä keskustelujen vauhdittajana, tekevän muistiinpanoja ja laativan keskustelusta yhteenvedon, heidän valintansa pyrittiin tekemään huolella. Pöytäisänniksi ja -emänniksi pyrit-

tiin valitsemaan henkilöitä, joilla oli paitsi keskustelutaitoa myös riittävästi taustatietoa tieto- ja viestintäteknikasta sekä sosiaalisen median eri sovelluksista.

Pöytäkeskustelujen pohjaksi laadittiin ohjeet (Liitteet 2–5). Jokaisessa pöydässä oli oma aiheensa ja aiheeseen liittyvä ohje. Työskentelyn alussa työpajojen järjestäjät – ohjaaja ja tiedottaja – esittelivät osallistujille itsensä ja työpajan tavoitteet. Osallistujille kerrottiin muutamilla lauseilla myös työpajassa käytettävästä Learning Café -menetelmästä sekä tiedonhallintahankkeesta kokonaisuutena. Avauspuheenvuoron jälkeen aloitettiin työskentely. Ensin opiskelijoilla oli kuitenkin mahdollisuus halutessaan hakea itselleen työskentelytilaan varattuja kahvia, mehua ja keksejä.

Pöytiin oli ennen työskentelyn aloittamista jaettu ohjelaput kaikille osallistujille. Pöydän isäntä/emäntä kuitenkin luki tehtävänannon vielä ääneen ennen keskustelun aloittamista. Lisäksi hän muistutti, ettei kenenkään ajatuksia arvioida. Keskustelu-aikaa oli noin 15–20 minuuttia/pöytä. Pöytäryhmiä vaihdettiin siten, että kaikki osallistujat kävivät keskustelun kaikista neljästä aiheesta. Isännät/emännät eivät vaihtaneet pöytiä. Uuden ryhmän saapuessa pöytään isäntä/emäntä teki lyhyen yhteenvedon edellisen ryhmän keskustelusta, jonka jälkeen uusi ryhmä aloitti työskentelyn pöydän aiheesta.

7.3 Palautteen kerääminen

Kirjoitustyöpajojen pöydille levitettiin ennen työskentelyn aloittamista ohjeen mukaisesti (Liite 1) valkoiset kertakäyttöpöytäliinat. Osallistujille kerrottiin avauspuheenvuorossa, että pöytäliinoihin saa vapaasti piirtää ja kirjoittaa. Erityisesti pöytäliinoihin toivottiin palautetta siitä, millaisena työskentelytapana opiskelijat Learning Café -menetelmää pitivät. Pöydän isäntä/emäntä muistutti palautteen antamismahdollisuudesta aina, kun ryhmän työskentely ko. pöydässä oli päätty-mässä. Pöydän isäntä/emäntä myös kirjasi työskentelyn päättyessä esiin tulleet mielipiteet ja muun työskentelyä koskevan palautteen muistioon.

8 TULOKSET

Kirjoitustyöpajojen pöytäryhmien muistiinpanot kirjoitettiin puhtaaksi muistioiden muotoon (Liitteet 6–8). Muistioita syntyi kolme – yksi kustakin työpajasta. Kunkin muistion laajuus on neljä sivua eli yhteensä muistiota kertyi 12 sivua. Muistioihin kirjattiin ylös myös pöytäliinoiniin kirjoitetut/piirretyt terveiset. Muistioiden väliotsikoina käytettiin pöytäkeskusteluohjeiden (Liitteet 2–5) otsikoita. Muistioihin saatiin siis näin ollen opiskelijoilta sisältöä seuraavien otsikoiden alle:

- 1 Unelmien sivusto
- 2 Nykyisen Oppi-sivuston arviointi
- 3 Uuden kokeiluversion arviointi
- 4 Sosiaalinen media ja Luovin sivustot
- 5 Kommentteja Learning Café -menetelmään liittyen

Opinnäytetyössä käsitellään otsikoiden 1 ja 5 (unelmien sivusto ja kommentteja Learning Café -menetelmään liittyen) **alle saatua sisältöä**. Otsikoiden 2–4 alle saatu sisältö kerättiin tiedonhallintahankkeen eri osaprojektien tarpeisiin. Näin ollen työpajojen tuloksena syntyneistä 12 sivusta opinnäytetyössä käsiteltäviä on noin kolmannes eli noin neljä sivua.

8.1 Tuloksista tehtävät tulkinnat

Unelmien sivusto -otsikon alle saatiin yhteensä 72 vastausta. Saaduista 72 vastauksesta noin kolmannesta voidaan pitää **suoraan tai melko suoraan käyttäjäkertomuksena** tai **käyttäjäkertomukseksi helposti tulkittavana**. Alle on koottu esimerkkejä **suoraan tai melko suoraan käyttäjäkertomuksena** pidettävistä vastauksista. Suluissa lisäksi lauseet sellaisina, jollaisiksi ne todennäköisesti olisivat päätyneet, jos niistä olisi käyty jatkokeskustelua. (Lainaukset alkuperäisessä kirjoitusasussa mahdollisine kirjoitusvirheineen.)

”Lukujärjestys klikkaamalla ryhmän omat tiedot, esim. oma henkilökunta.” (Liite 6)

(Opiskelija näkee lukujärjestystä klikkaamalla oman ryhmänsä tiedot, esimerkiksi ryhmän opettajan ja ohjaajan.)

”Esittelyä videon avulla.” (Liite 6)

(Opiskelija voi tutustua sivustolla oppilaitokseen videopätkien avulla.)

”Keskustelumahdollisuus.” (Liite 6)

(Opiskelija voi keskustella sivustolla muiden opiskelijoiden tai henkilökunnan kanssa.)

”Itse voisi valita taustaväriin.” (Liite 7)

(Opiskelija voi valita sivuston taustaväriin itse.)

”Sivuston kautta voisi saada rästitehtäviä/kotitehtäviä.” (Liite 7)

(Opiskelija voi saada sivuston kautta rästitehtäviä/kotitehtäviä.)

”Mahdollisuus jakaa (share-linkki) sivua omille kavereille, tutuille ym.” (Liite 7)

(Opiskelija voi jakaa sivua share-linkin avulla omille kavereilleen, tutuilleen ym.)

”Jokainen voisi halutessaan nähdä sivustolla omaa kädenjälkeään.” (Liite 7)

(Opiskelija voi osallistua sivuston sisällöntuotantoon.)

”Pystyis kommentoimaan juttuja (vähän niin kuin Facebookissa).” (Liite 8)

(Opiskelija voi kommentoida sivustolla olevia uutisia.)

”Omien töiden esittely- ja myyntimahdollisuus.” (Liite 8)

(Opiskelija voi asettaa sivustolle tekemiään töitä esille kommentoitavaksi tai myyntiin.)

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia, saadaanko erityistä tukea tarvitsevilta opiskelijoilta käyttäjäkertomuksia Learning Café -menetelmän avulla. Koska vastauksia saatiin runsaasti ja niistä jopa noin kolmannelta voidaan pitää suoraan tai melko suoraan käyttäjäkertomuksena tai käyttäjäkertomukseksi helposti tulkittavana, menetelmän voidaan katsoa toimineen hyvin. Menetelmän voidaan katsoa toimineen hyvin myös sen vuoksi, että Cohnin mukaan (2004, 83) käyttäjäkertomuksiin liittyen tulisi muistaa niiden tarkoitus asiakkaan kanssa käytävien keskustelujen pohjana. Se, että osa vastauksista tuntuu kaipaavan tarkempaa selitystä, kuuluu siis tietyllä tavalla käyttäjäkertomusten luonteeseen.

8.2 Kehittämisehdotuksia www-sivustolle

Opinnäytetyön ensisijaisena tarkoituksena ei ollut hankkia kehitysehdotuksia www-sivustolle, vaan tutkia, saadaanko erityistä tukea tarvitsevilta opiskelijoilta käyttäjäkertomuksia Learning Café -menetelmän avulla. Työpajojen tuloksena saatiin kuitenkin käyttäjäkertomusten lisäksi kymmeniä muita kehittämissuhteita, joten on luontevaa antaa esimerkkejä myös niistä. Alla on koottu esimerkkejä kehittämissuhteista, joita voitiin hyödyntää tiedonhallintahankkeen eri osa projekteissa.

”Ruokalista” (Liite 6)

”Järjestyssäännöt” (Liite 6)

”Selkeät isot kirjaimet, että saa selvää. Kuvia myös.” (Liite 6)

”Etusivu voisi muuttua tietyin väliajoin, että sitä olisi mielenkiintoista tutkia.” (Liite 6)

"Lukkarit sivustolle." (Liite 7)

"Taustakuvat opiskelijoiden tekemiä." (Liite 7)

"Introvideo => viestinnän opiskelijat voisi tehdä." (Liite 7)

"Yksikkökohtaisia tietoja." (Liite 7)

"Uutisia, jotka koskevat omaa yksikköä tai sellaisia asioita, jotka liittyvät kaikkien Luovin opiskelijoiden asioihin." (Liite 7)

"Tapahtumakalenteri => juhlat, vapaaehtoiset tapahtumat, kokoukset (henkilökunnan), teemapäivät- ja viikot, oppilaskunnan kokoukset ym., jotka vaikuttavat opiskelijoiden arkeen." (Liite 7)

"Käsitteet, lyhenteet ym. selitetään, jos niitä käytetään, että ymmärtää, mistä on kyse." (Liite 7)

"Kuvagalleria" (Liite 7)

"Omat näkymät/jutut Facebook-tyyliin." (Liite 7)

"Etusivulle tärkeimmät asiat: sähköposti, Wilma, Moodle, perusinfo." (Liite 7)

"Ehdotuslista työssäoppimispaikoista, esimerkkejä, mihin voi hakea." (Liite 7)

"Flash-juttuihin ym. kuvajuttuihin ei olennaista, koska kaikilla ne ei näy, mahis selata myös omaan tahtiin kuvia." (Liite 7)

"Kouluun liittyvä kuvagalleria." (Liite 8)

"Poissaolot, lukujärjestys, kalenteri, ruokalista." (Liite 8)

"Lisää värejä." (Liite 8)

"Heti kuvia – enemmän." (Liite 8)

"Ukkelit päivittää 2010-luvulle." (Liite 8)

"Asuntolasta, oppimisympäristöistä ja tiloista kuvia." (Liite 8)

"Foorumit – pystyis antamaan palautetta." (Liite 8)

"Henkilökunnasta tietoja/kuvia." (Liite 8)

"Supernopea mobiiliyhteyksillä." (Liite 8)

"Ei liian raskaat => nopeat." (Liite 8)

Seuraavia asioita toivottiin kaikkien kolmen työpajan muistioissa:

- Yksikkökohtaiset tiedot
- Lukujärjestykset
- Kuvat
- Mahdollisuus sisällön kommentointiin
- Sisällön nopea latautuminen
- Sivuston skaalautuminen erikokoisille näytöille ja eri päätelaitteille

Kahdessa työpajassa kolmesta (liitteet 6, 8) tuli esille, että opiskelijat toivoivat vuodesta 2007 lähtien käytössä olleesta, Erkaksi nimetystä kuvitushahmosta luopumista. Yhdessä työpajassa (liite 7) puolestaan toivottiin niin ikään vuodesta 2007 käytössä olleista käsikirjoitusfonteista luopumista. Molemmat tiedot olivat todella tärkeitä sivustojen ja niiden visuaalisen ilmeen kehittämistä ajatellen. Sekä Erkan että käsikirjoitusfonttien ”epäsuosiosta” oli saatu vihjeitä jo aiemmin. Ennen kirjoitustyöpajoja ei kuitenkaan oltu keksitty keinoa, jolla olisi voitu varmistaa, että epäsuosio kumpusi aidosti opiskelijoista, ei henkilöstöstä.

KUVA 1. Työpajoissa kriittistä palautetta saaneet kuvitushahmo Erkka ja käsikirjoitusfontti vuoden 2008 toimintakertomuksen kannessa. (Ammattiopisto Luovi 2013.)

8.3 Opiskelijoiden palaute tilaisuuksista

Kommentteja Learning Café -menetelmään liittyen -otsikon alle saatiin yhteensä 19 palautekommenttia. Alavudella järjestetty työpaja (Liite 6) sai muun muassa seuraavanlaista palautetta:

”Tosi hyvä!”

”Sai piirrellä pöytäliinaan.”

”Sai tuotua omat ajatukset esille.”

”Pikkuisen mietin, koska kuulin tästä vähän äkkiä; että minkälainen tilaisuus, mutta hauskaa on ollut.”

”Tosi mukava.”

”Sopivan lyhyet ryhmäajat.”

”Tuli paljon keskustelua.”

”Vaihdot mukavat, tuli paljon uusia asioita.”

”Hyvät kahvit.”

”Hyviä mielipiteitä paljon.”

”Vois vaikka uudelleen.”

”Kiva kavereiden kanssa suunnitella ja jutella tällaisesta aiheesta.”

Oulussa järjestetty työpaja (Liite 8) keräsi muun muassa seuraavanlaista palautetta:

”Hyvä tapa keskustella, mukavaa vaihtelua, kun pj vaihtui, mehu hyvää.”

”Saatiin hyvin mielipiteitä esille.”

”Hyvä, että opiskelijoilta kysytään.”

”Toivotaan yhteistyötä muutenkin ja opiskelijoiden ääntä muihinkin asioihin.”

Saadusta palautteesta voidaan päätellä, että opiskelijat nauttivat normaalia opiskelua hieman rennommasta työskentelytavasta. Työpajojen aihe koettiin palautteen mukaan kiinnostavaksi ja tärkeäksi. Työpajoihin osallistuneet opiskelijat olivat palautteen perusteella aidosti hyvillään siitä, että heidän asiantuntemustaan arvostettiin sekä siitä, että heidän mielipiteensä haluttiin kuulla ja ottaa huomioon. Paperipöytäliinoiniin tuntui olleen turvallisinta tallentaa asioiden nykytilaa radikaaleimmin arvostelevat mielipiteet. Tästä esimerkkinä muun muassa kuvitushahmo Erkkaan kohdistuva kritiikki lapsellisena hahmona.

KUVA 2. Opiskelijat saivat halutessaan jättää palautetta myös pöytäliinoin. Paperipöytäliinoin tuntuu olleen turvallisinta tallentaa asioiden nykytilaa radikaaleimmin arvostelevat mielipiteet. Tästä esimerkkinä muun muassa kuvitushahmo Erkkaan kohdistuva kritiikki lapsellisena hahmona.

8.4 Näin menetelmää kannattaa jatkossa käyttää

Kirjoitustyöpajoja järjestettäessä ja muistioihin perehdyttäessä syntyi näkemys siitä, miten menetelmää kannattaa jatkossa käyttää. Kirjoitustyöpajojen käytännön järjestelyihin kannattaa panostaa. Työpajat tuottavat tuloksia, kun ne järjestetään niin, että osallistujilla on järjestelyjen puolesta mahdollisuudet antaa parastaan. Työpajojen järjestämisaikankohda niin viikonpäivän kuin vuorokaudenajankin osalta kannattaa valita osallistujien mukaan. Linjaa kannattaa noudattaa myös tarjoilujen suhteen. Tarjoilun ei tarvitse olla ylenpalttista. Kahvi, mehu ja pieni naposteltava, esimerkiksi keksit riittävät hyvin, kunhan ne ovat laadukkaita ja mukavasti tarjolla. Edellä mainitut seikat voivat kuulostaa liioittelulta, mutta osallistujien aito huomiointi koostuu pienistä yksityiskohdista. Mikäli työpajat järjestetään ”kunhan nyt saadaan ne pois alta” -hengessä, osallistujat kyllä aistivat sen. Tämä kannattaa muistaa myös työn puolesta mukana olevien asennoitumisessa ja esiintymisessä. Aito innostus ja kiinnostus tarttuvat, mutta näytelty into herättää lähinnä närää.

Jos mahdollista, pöytäisännät/-emännät kannattaa perehdyttää menetelmän käyttöön etukäteen. Etenkin, jos tavoitteena on saada nimenomaan käyttäjäkertomuksia. Koska pöytäisännät ja -emännät toimivat pöydässä keskustelujen vauhdittajana, tekevät muistiinpanoja ja laativat keskustelusta yhteenvedon, heidän valintansa kannattaa tehdä huolella. Pöytäisänniksi ja -emänniksi kannattaa valita henkilöitä, joilla on paitsi keskustelutaitoa myös riittävästi taustatietoa aiheesta, johon liittyen työpajassa halutaan työskennellä. On tärkeää, että pöytäisännät ja -emännät kykenevät pitämään keskustelun vauhdissa kuitenkaan dominoimatta sitä.

Pöytäryhmille on hyvä tehdä ohjeet. Ohjeissa voidaan kertoa lyhyesti menetelmästä ja työskentelyn tavoitteista. Lisäksi ohjeisiin voidaan sisällyttää apukysymyksiä kunkin pöytäryhmän työskentelyn tueksi. Esimerkkejä apukysymyksistä liitteissä 2–5. Opinnäytetyöhön liittyen järjestettyjen kolmen työpajan ohjeissa ei käytetty eikä sen vuosi myöskään selitetty tarkemmin termiä käyttäjäkertomus. Se voi kuitenkin olla paikallaan, mikäli työskentelyllä pyritään saamaan selville vain käyttäjäkertomuksia. Silloin myös pöytäisännät ja -emännät kannattaa perehdyttää etukäteen siihen, mitä käyttäjäkertomukset ovat ja/tai mitä ne eivät ole.

9 POHDINTA

Sivusto-, ohjelmisto ja järjestelmäprojektit perustuvat yleensä vaatimusmäärittelyyn. Vaatimusmäärittely on dokumentti, jossa kuvataan projektin tavoitteita ja vaatimuksia. Siinä määritellään miten lopullisen sivuston, ohjelmiston tai järjestelmän tulisi toimia ja millä keinoilla nämä toiminnallisuudet saavutetaan. Vaatimusmäärittelyssä pyritään huomioimaan loppukäyttäjät. Vaatimuksia voidaan kerätä erilaisilla menetelmillä, esimerkiksi käyttäjäkertomustekniikan avulla. Käyttäjäkertomus kuvaa sivuston tai järjestelmän toiminnallisuutta, joka on arvokas loppukäyttäjälle.

Esimerkki: opiskelija voi katsella sivustolla lukujärjestyksiä. Käyttäjäkertomus ei kuvaa ei- toiminnallisia ominaisuuksia.

Opinnäytetyön tarkoituksena oli:

- Selvittää, millainen vaatimustenkeräysmenetelmä käyttäjäkertomustekniikka on.
- Tutkia, saadaanko erityistä tukea tarvitsevilta opiskelijoilta käyttäjäkertomuksia Learning Café -menetelmän avulla.
- Tutkia, millaiseksi erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat kokevat verkkopalvelua koskevien kehittämissuositusten antamisen Learning Café -menetelmän avulla.

Opinnäytetyön aiheeseen liittyvään aineistoon perehtyminen antoi hyvät perustiedot käyttäjäkertomustekniikasta. Lähdeaineistosta saadut tiedot riittivät hyvin töpajojen järjestämiseen ja niistä saatujen tulosten arvioimiseen.

Käyttäjäkertomukset ja Learning Café -ryhmämenetelmä osoittautuivat erittäin hyväksi ja toisiaan tukevaksi pariksi. Menetelmien yhdistelmällä saatiin runsaasti käyttäjäkertomuksiksi tulkittavia vastauksia. Menetelmien yhdistelmällä saatiin varsinaisten käyttäjäkertomusten lisäksi myös muita tiedonhallintahankkeessa

hyödynnettäviä tietoja. Mikäli aikataulu olisi sallinut, saaduista vastauksista olisi voitu käydä vielä tarkentavia jatkokeskusteluja.

Ilahduttavaa oli, että opiskelijat pitivät menetelmien yhdistelmää mukavana tapana työskennellä. Erityisen ilahduttavaa oli, että palautteen mukaan työskentelystä jäi osallistujille sellainen olo, että heidän asiantuntemustaan arvostettiin ja että heidän mielipiteensä haluttiin kuulla ja ottaa huomioon.

Tiedonhallintahankkeessa opiskelijoiden verkkopalvelun uudistamisesta ja kehittamisestä .vastaava projektipäällikkö luonnehti työpajojen tuloksia seuraavasti: ”Lähtökohtaisesti suurin huomio on ollut, että opiskelijoiden toiveet ovat poikenneet opettajien toiveesta merkittävästi. Opiskelijoiden toiveet ”unelmien sivustosta” ovat olleet huomattavasti ajan hermolla ja niissä on näkynyt enemmän yhteisöllinen tekemisen ja sosiaalisen median huomioiminen.” (Röppänen, keskustelu 4.4.2013.)

Sivustojen ja järjestelmien kehittäminen ja kehittämiseen liittyvä uusien toimintatapojen luominen jähmettää usein organisaatiot eri osapuolten väliseen asemasotaan. Eri osapuolilla voi olla hyvinkin erilaiset näkemykset siitä, mitä loppukäyttäjät sivustolta, ohjelmistolta tai järjestelmältä odottavat. Käyttäjäkertomukset ovat oiva keino edellä mainitun asemasodan liennyttämiseen. Yksi kertomusten suurimmista eduista on, että se tekee todelliset loppukäyttäjät – tässä tapauksessa erityistä tukea tarvitsevat opiskelijat – näkyviksi, antaa heille äänen. Kun opiskelijat pääsevät itse kertomaan mitä he haluavat, eri osapuolten välistä kissanhännän vetoa ja asemasotaa eri vaatimusten ympärille ei pääse syntymään.

Kun suunnitellaan sivustoa tai sähköistä palvelua erityistä tukea tarvitseville opiskelijoille, projektin eri osapuolten on usein vaikea hahmottaa, mitä erityistä tukea tarvitsevilla opiskelijoilla tarkoitetaan. Tarkoitetaanko masentuneita, käytöshäiriöisiä, kehitysvammaisia, heikkonäköisiä vai jotain muuta ryhmää? Vai

kaikkia edellä mainittuja ja muita niihin rinnastettavia ryhmiä yhtä aikaa? Kun vaatimusten keräämisessä hyödynnetään käyttäjäkertomuksia, ratkaisuja ei tarvitse rakentaa diagnoosien pohjalle. Tästä on projektille hyötyä, sillä diagnoosien sisällä voi olla paljon yksilökohtaista vaihtelua ja ratkaisut, jotka sopivat joillekin käyttäjille, eivät välttämättä sovi kaikille. Mikäli käyttäjäkertomuksia kerätään monenlaisilta käyttäjiltä, projektissa on mahdollista välttyä suosimasta yhtä ryhmää muiden kustannuksella.

Käyttäjäkertomustekniikan hyödyntäminen auttaa myös kiinnittämään huomion loppukäyttäjän rajoitteiden sijaan hänen mahdollisuuksiinsa. Tämä on voimaantumisen näkökulmasta erittäin tärkeää. Myös Learning Café -ryhmäteknikassa on voimaannuttavia elementtejä. (Ks. kuvio 4 sivulla 31.) Suomalaisessa yhteiskunnassa ja etenkin työelämässä on vahva perinne tuijottaa jäljellä olevan työ- ja toimintakyvyn sijaan henkilön puutteisiin. Yhä edelleen puhutaan usein työkyvyttömistä tai vajaakuntoisista, vaikka osuvampi termi useimmissa tapauksissa olisi osatyökykyinen. Yhteiskunnan vallitseva asenneilmapiiri heijastuu myös sivustojen ja sähköisten palvelujen suunnitteluun erityistä tukea tarvitseville henkilöille. Ei uskota, että erityistä tukea tarvitsevilla loppukäyttäjillä voisi olla annettavaa sivuston tai järjestelmän suunnitteluun.

Työpajoista saadut tiedot vaikuttivat muun muassa vuodesta 2007 käytössä olleesta kuvitushahmo Erkasta ja käsikirjoitusfonteista luopumiseen. Muitakin syitä luopumiseen oli, mutta työpajoista saadut tiedot vahvistivat niitä. Muutos on merkittävä, sillä sekä kuvitushahmo että fontit olivat olleet käytössä paitsi eri sivustoilla myös painetussa materiaalissa. Muutoksen toteuttaminen osoitti, että opiskelijoiden mielipiteitä todella kuunneltiin ja niitä arvostettiin.

KUVA 3. Kuvitushahmo Erkan korvasi loppuvuonna 2012 käyttöön otettu Marti (oikealla) yhdessä aisaparinsa Turrington IV:n kanssa. Uusi piirroshahmo on suunniteltu Luovissa opiskelevan opiskelijan kuvauksen perusteella. (Ammattiopisto Luovi 2013.)

Kuten luvussa 6.1 mainitaan, käyttäjäkertomukset eivät monista hyvistä puolistaan huolimatta sovellu ohjelmistoprojektissa kaikkeen kuvaamiseen ja määrittelyyn. Käyttäjäkertomusten avulla määriteltäviksi eivät sovellu esimerkiksi ohjelmiston ei-toiminnalliset vaatimukset. Ei-toiminnalliset vaatimukset – eli muun muassa järjestelmän ulkoasu, ylläpidettävyys, suorituskyky, saavutettavuus ja käytettävyys – ovat kuitenkin juuri niitä asioita, jotka usein aiheuttavat päänvaivaa, kun loppukäyttäjät ovat erityistä tukea tarvitsevia henkilöitä. Aihe olisi otollinen jatkotutkimukselle.

Jatkossa voidaan tutkia tarkemmin myös käyttäjäkertomusten hyödyntämistä vaatimusmäärittelyn apuvälineenä. Kerätyistä käyttäjäkertomuksista voidaan esimerkiksi yhteistyössä alustan toimittajan kanssa jalostaa vaatimuksia opiskelijoiden verkkopalvelun uudistamisen pohjaksi. Tässä yhteydessä voidaan pyytää alustan toimittajan edustajilta kommentteja siitä, miten kerätyt käyttäjäkertomukset heidän näkökulmastaan soveltuvat vaatimusmäärittelyn apuvälineeksi. Opiskelijoiden verkkopalvelun uudistamisesta vastaavan projektipäällikön mukaan huhtikuussa 2013 oltiin ”vaiheessa, jossa tavoitteena on saada käyttöön

2013 vuoden aikana oppimisalusta, jossa yhdistyisi usea opiskelijoiden toive. Emme ole lähdössä rakentamaa alustaa itse ,vaan ostamme sen käyttöön jo valmiina.” (Röppänen, keskustelu, 4.4.2013.)

Käyttäjäkertomuksia on joka tapauksessa tarkoitus käyttää apuna myös henkilöstön sähköisen työpöydän vaatimusmäärittelyn teossa. (Kangas, keskustelu, 11.4.2013.)

Jotta käyttäjäkertomus- ja Learning Café -menetelmien käyttöä voidaan jatkossa kehittää, kannattaa keskustella menetelmiä työssään käyttävien henkilöiden kanssa. Käyttökokemuksia ja -vinkkejä kannattaa tiedustella erityisesti käyttäjäkertomuksiin paremmin perehtyneiltä henkilöiltä.

LÄHTEET

KIRJALLISET LÄHTEET

Cohn, M. User Stories Applied For Agile Software Development. Pearson Education, 2004.

McConnel, S. Ohjelmistoprojektit – selviytymisopas. Suomen Atk-kustannus Oy, Jyväskylä, 1998.

Peltomäki, T. 2012. Kolmen Guggenheimin Apotti. Helsingin Sanomat 12.9.2012, A 4.

Ruuska, K. Pidä projekti hallinnassa. Talentum Media, Tampere, 2005.

Tuominen, H. Helsingin Sanomat. Mieli pide. Tietotekniset taidot uhkaavat keskittyä hyvin koulutetuille. 14.2.2011.

Vainio, K. 2012. Tehokas netinkäyttö jo ajokorttia tärkeämpi taito. Helsingin Sanomat 18.11.2012.

Wiio, Osmo A., Johdatus viestintään, Helsinki, Weilin + Göös, 1994.

Wieggers, Karl E., More About Software Requirements: Thorny Issues and Practical Advice, Microsoft Press, 2006.

SÄHKÖISET LÄHTEET

Ammatillinen erityisopetus. Oppilaitokset. Luettu 16.9.2012.
<http://www.ammatillinenerityisopetus.fi/koulutustarjonta>

Ammattiopisto Luovi. Koulutustarjonta. Luettu 16.9.2012.
<http://www.luovi.fi/Koulutustarjonta>

Arjen tietoyhteiskunnan neuvottelukunta. Tieto- ja viestintäteknikka koulun arjessa. 2011. Luettu 17.2.2011.

<http://www.arjentietoyhteiskunta.fi/index.phtml?s=31>

Beck, K. & Andres, C. Extreme Programming Explained, Second Edition: Embrace Change. Addison-Wesley, Boston, 2004. Luettu 11.4.2013.

<http://my.safaribooksonline.com/book/software-engineering-and-development/extreme-programming/0321278658/what-is-xp/ch01>

Euroopan komissio. Information Society. Luettu 15.11.2012.

http://ec.europa.eu/information_society/activities/einclusion/policy/accessibility/index_en.htm

Helsingin yliopisto. Helsingin yliopisto projektinhallinta 2006. Luettu 25.10.2012.

<http://www.ling.helsinki.fi/kit/2006k/clt310pro/projektinhallinta/epaonnistuminen.shtml>

JUHTA - Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta. 2012. Julkishallinnon www-sivuston suunnittelun ohjeet (JHS 129). Luettu 15.11.2012.

<http://www.jhs-suositukset.fi/web/guest/jhs/recommendations/abstracts#129>

Mediakasvatusseura. Mediakasvatus. 2011. Luettu 15.2.2011.

<http://www.mediakasvatus.fi>

Me itse ry. Luettu 7.11.2012.

<http://www.kvtl.fi/fi/me-itse/ajankohtaista/koyhyiden-ja-syrjaytymisen-torjunnan-ohjelma/>

Mun reitti -projekti. Luettu 16.10.2012.

http://www.luovi.fi/Yleista/Projektit/Paattyneet_projektit/

Opetushallitus. Opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteet. 2011. Luettu 15.2.2011. http://www.oph.fi/saadokset_ja_ohjeet/

Tietoviikko. 2011. 21 vuotta kestänyt it-projekti ei ole vielääkään valmis - syynä kiire. Luettu 5.2.2011. <http://www.tietoviikko.fi>

Tutkimusstrategiat. Jyväskylän Yliopisto. Luettu 8.2.2013.
<https://koppa.jyu.fi/avoimet/hum/menetelmapolkuja/menetelmapolku/tutkimusstrategiat>

Virkki, E. 2006. Selityksen makua eli miksi esteettömyys ei myy. Julkaistu 30.11.2006. Luettu 15.11.2012. <http://www.saavutettava.fi>

Yhdenvertaisuuslaki. 2004. 20.1.2004/21

MUUT LÄHTEET

Kangas, S. 2013. Viestintäpäällikkö, Ammattiopisto Luovi, Oulu. Keskustelu 11.4.2013.

Karvonen, R. 2011. Opiskelija-asiainpäällikkö, Ammattiopisto Luovi. Oulu. Keskustelu 16.2.2011.

Röppänen, S. 2013. Projektipäällikkö, Ammattiopisto Luovi. Käsämä. Keskustelu 4.4.2013.

LIITTEET

Liite 1. Learning Café -menetelmäohje

Liite 2. Learning Cafe -työskentelyohje ryhmälle 1

Liite 3. Learning Cafe -työskentelyohje ryhmälle 2

Liite 4. Learning Cafe -työskentelyohje ryhmälle 3

Liite 5. Learning Cafe -työskentelyohje ryhmälle 4

Liite 6. Muistio Alavuden yksikön työpajasta

Liite 7. Muistio Helsingin yksikön työpajasta

Liite 8. Muistio Limingan, Muhoksen ja Oulun yksiköiden työpajasta

Learning Café

	Harjoitettavat osa-alueet
	Osaaminen
	Itsemääräämisoikeus
	Vaikuttavuus
X	Merkityksen kokeminen
	Myönteinen minäkuva
X	Yhteisöllisyys

Harjoituksen tavoite

Learning Caféssa työskennellään ja opitaan yhdessä pienissä pöytäryhmissä. Ryhmissä jaetaan kokemuksia ja ideoita, luodaan uutta tietoa ja kyseenalaistetaan itsestäänselvyyksiä rakentavassa hengessä. Tavoitteena on ratkaisujen etsiminen hankaliinkin kysymyksiin.

Harjoituksen suoritustapa ja osallistujien määrä

Suoritustapa tilassa, jossa on riittävästi tilaa pöydillä kirjoittamiseen ja ryhmätyöskentelyyn

Osallistujien määrä 8 tai enemmän

Toimintaohje

Osallistujista muodostetaan noin 4-5 henkilön pöytäseurueita. Jokaiselle pöydälle valitaan isäntä tai emäntä. Isäntä/emäntä voidaan nimetä myös ennen tilaisuuden alkamista. Isäntä/emäntä toimii pöydässä keskustelujen vauhdittajana, tekee muistiinpanoja ja laatii keskustelusta yhteenvedon.

Pöytäkeskustelut käydään annetusta aiheesta tai kysymyksistä. Jokaisessa pöydässä on oma aiheensa. Aiheita voivat olla esim. Miten työhyvinvointia parannetaan? Millainen on viihtyisä koulu? Miten parannamme ryhmämme yhteishenkeä?

Osallistujat kirjoittavat ja piirtävät pöytäliinoin kaikki yhdessä. Jokainen voi hahmotella ajatuksiaan pöytäliinaan. Toisten ajatuksia voi liittää ja yhdistellä. Kenenkään ajatuksia ei arvioida.

Pöytäryhmiä vaihdetaan siten, että kaikki osallistujat käyvät keskustelun kaikista eri aiheista. Isäntä/emäntä ei vaihda pöytää. Keskustelu-aikaa on noin 20 - 30 minuuttia/pöytä. Uuden ryhmän

saapuessa pöytään isäntä/emäntä kertoo lyhyen yhteenvedon edellisen ryhmän keskustelusta ja sen jälkeen uusi ryhmä aloittaa työskentelyn pöydän aiheesta.

Harjoituksen vaiheet ja ajoitus

Ohjeiden antaminen	5 minuuttia
Harjoituksen toteutus	60 minuuttia
Keskustelu ja arviointi	15 minuuttia

Yhteensä 1 tunti 20 minuuttia

Tarvikkeet

Valkoisia kertakäyttöpöytäliinoja tai fläppipapereita. Jokaiselle osallistujalle tussi. Halutessanne kahvi/tee tai virvoketarjoilu.

Harjoituksen tulos ja kokemuksen hyödyntäminen

Lopuksi keskustelujen tulokset puretaan. Jokaisen pöydän isäntä/emäntä tekee keskustelun yhteenvedon parilla lauseella koko osallistujajoukolle. Mikäli aikaa riittää, pöytien tuotokset voidaan asettaa seinälle kaikkien nähtäväksi.

Pöytäliinoiniin tuotettu materiaali ja yhteenvedot koostetaan muistioksi. Yhdessä sovitaan miten keskustelujen aiheita työstetään jatkossa ja milloin aiheeseen palataan.

Lähteet: Opitaan ja työskennellään yhdessä. Learning café. Hakupäivä 17.11.2009.

http://www.leonardodavinci.fi/events2000-2006/tapahtumat/levitys010905/learning_cafe_suurla.pdf

The World café presents... A quick reference guide for putting conversations to work.... Hakupäivä 17.11.2009.

<http://www.theworldcafe.com/articles/cafetogo.pdf>

Harjoituksen tekijä: Kirsi Mäntykivi, Ammattiopisto Luovi

eOppi-palvelut, Learnin Cafe -työpaja

Ryhmä 1 – ”unelmien sivusto”

Aihetta voi miettiä esimerkiksi seuraavien kysymysten kautta:

- Millainen olisi ”unelmien sivusto”?
- Mitä toimintoja sivustolla voisi olla? Esim. ”Voin katsella lukujärjestyksiä.”
- Mitä tietoja sivustolla pitäisi olla?
- Millainen ensimmäinen näkymä (=etusivu) voisi olla?
- Millaisia kuvia ja värejä sivustolla voisi olla?

Toimintaohje

Opiskelijoista muodostetaan noin 4-5 henkilön pöytäseurueita. Jokaisessa pöydässä on myös henkilöstön edustaja, joka toimii pöydän isäntänä/emäntänä.

Isäntä/emäntä

- toimii pöydässä keskustelujen vauhdittajana
- tekee muistiinpanoja
- laatii keskustelusta yhteenvedon.

Pöytäkeskustelut käydään yllä annetusta aiheesta tai kysymyksistä. Jokaisessa pöydässä on oma aiheensa.

Osallistujat kirjoittavat ja piirtävät pöytäliinoin kaikki yhdessä. Jokainen voi hahmotella ajatuksiaan pöytäliinaan. Toisten ajatuksia voi liittää ja yhdistellä. Kenenkään ajatuksia ei arvioida.

Pöytäryhmiä vaihdetaan siten, että kaikki osallistujat käyvät keskustelun kaikista eri aiheista. Isäntä/emäntä ei vaihda pöytää. Keskusteluaikaa on noin 20–30 minuuttia/pöytä.

Uuden ryhmän saapuessa pöytään isäntä/emäntä kertoo lyhyen yhteenvedon edellisen ryhmän keskustelusta ja sen jälkeen uusi ryhmä aloittaa työskentelyn pöydän aiheesta.

Harjoituksen tavoite

Learning Caféssa työskennellään ja opitaan yhdessä pienissä pöytäryhmissä. Ryhmissä jaetaan kokemuksia ja ideoita, luodaan uutta tietoa ja kyseenalaistetaan itsestäänselvyksiä rakentavassa hengessä. Tavoitteena on ratkaisujen etsiminen hankaliinkin kysymyksiin.

eOppi-palvelut, Learnin Cafe -työpaja

Ryhmä 2 – nykyisen Oppi-sivuston arviointi

Aihetta voi miettiä esimerkiksi seuraavien kysymysten kautta:

- Mikä hyvää nykyisellä Oppi-sivustolla on?
- Mikä huonoa nykyisellä Oppi-sivustolla on?
- Milloin/millaisissa tilanteissa käytät nykyistä Oppi-sivustoa?
- Onko nykyisellä Oppi-sivustolla jotain turhaa?
- Puuttuuko nykyiseltä Oppi-sivustolta jotain, mitä?

Toimintaohje

Opiskelijoista muodostetaan noin 4-5 henkilön pöytäseurueita. Jokaisessa pöydässä on myös henkilöstön edustaja, joka toimii pöydän isäntänä/emäntänä.

Isäntä/emäntä

- toimii pöydässä keskustelujen vauhdittajana
- tekee muistiinpanoja
- laatii keskustelusta yhteenvedon.

Pöytäkeskustelut käydään yllä annetusta aiheesta tai kysymyksistä. Jokaisessa pöydässä on oma aiheensa.

Osallistujat kirjoittavat ja piirtävät pöytäliinoin kaikki yhdessä. Jokainen voi hahmotella ajatuksiaan pöytäliinaan. Toisten ajatuksia voi liittää ja yhdistellä. Kenenkään ajatuksia ei arvioida.

Pöytäryhmiä vaihdetaan siten, että kaikki osallistujat käyvät keskustelun kaikista eri aiheista. Isäntä/emäntä ei vaihda pöytää. Keskusteluaikaa on noin 20–30 minuuttia/pöytä.

Uuden ryhmän saapuessa pöytään isäntä/emäntä kertoo lyhyen yhteenvedon edellisen ryhmän keskustelusta ja sen jälkeen uusi ryhmä aloittaa työskentelyn pöydän aiheesta.

Harjoituksen tavoite

Learning Caféssa työskennellään ja opitaan yhdessä pienissä pöytäryhmissä. Ryhmissä jaetaan kokemuksia ja ideoita, luodaan uutta tietoa ja kyseenalaistetaan itsestäänselvyksiä rakentavassa hengessä. Tavoitteena on ratkaisujen etsiminen hankaliinkin kysymyksiin.

eOppi-palvelut, Learnin Cafe -työpaja

Ryhmä 3 – uuden www-sivuston kokeiluversion arviointi

Uuden www-sivuston (suppean) kokeiluversion löydät osoitteesta:
<http://customers.visualway.com/luovidemo>

Avatkaa kokeiluversio selaimessa ja miettikää aihetta esimerkiksi seuraavien kysymysten kautta:

- Mikä hyvää kokeiluversiossa on?
- Mikä huonoa kokeiluversiossa on?
- Mitä mieltä olet kuvista?
- Mitä mieltä olet väreistä?

Toimintaohje

Opiskelijoista muodostetaan noin 4-5 henkilön pöytäseurueita. Jokaisessa pöydässä on myös henkilöstön edustaja, joka toimii pöydän isäntänä/emäntänä.

Isäntä/emäntä

- toimii pöydässä keskustelujen vauhdittajana
- tekee muistiinpanoja
- laatii keskustelusta yhteenvedon.

Pöytäkeskustelut käydään yllä annetusta aiheesta tai kysymyksistä. Jokaisessa pöydässä on oma aiheensa.

Osallistujat kirjoittavat ja piirtävät pöytäliinoin kaikki yhdessä. Jokainen voi hahmotella ajatuksiaan pöytäliinaan. Toisten ajatuksia voi liittää ja yhdistellä. Kenenkään ajatuksia ei arvioida.

Pöytäryhmiä vaihdetaan siten, että kaikki osallistujat käyvät keskustelun kaikista eri aiheista. Isäntä/emäntä ei vaihda pöytää. Keskusteluaikaa on noin 20–30 minuuttia/pöytä.

Uuden ryhmän saapuessa pöytään isäntä/emäntä kertoo lyhyen yhteenvedon edellisen ryhmän keskustelusta ja sen jälkeen uusi ryhmä aloittaa työskentelyn pöydän aiheesta.

Harjoituksen tavoite

Learning Caféssa työskennellään ja opitaan yhdessä pienissä pöytäryhmissä. Ryhmissä jaetaan kokemuksia ja ideoita, luodaan uutta tietoa ja kyseenalaistetaan itsestäänselvyksiä rakentavassa hengessä. Tavoitteena on ratkaisujen etsiminen hankaliinkin kysymyksiin.

eOppi-palvelut, Learnin Cafe -työpaja

Ryhmä 4 – sosiaalinen media ja Luovin sivustot

Aihetta voi miettiä esimerkiksi seuraavien kysymysten kautta:

- Mitä sosiaalisen median välineitä käytät (Facebook, Twitter, YouTube jne.)?
- Mihin käytät sosiaalisen median välineitä?
Esim. juttelen kavereiden kanssa, etsin tietoa jne.
- Mitä sosiaalisen median välineitä haluaisit käyttää opiskeluun liittyen?
- Miten haluaisit hyödyntää sosiaalista mediaa opiskelussa?
- Vapaata ideointia

Toimintaohje

Opiskelijoista muodostetaan noin 4-5 henkilön pöytäseurueita. Jokaisessa pöydässä on myös henkilöstön edustaja, joka toimii pöydän isäntänä/emäntänä.

Isäntä/emäntä

- toimii pöydässä keskustelujen vauhdittajana
- tekee muistiinpanoja
- laatii keskustelusta yhteenvedon.

Pöytäkeskustelut käydään yllä annetusta aiheesta tai kysymyksistä. Jokaisessa pöydässä on oma aiheensa.

Osallistujat kirjoittavat ja piirtävät pöytäliinoin kaikki yhdessä. Jokainen voi hahmotella ajatuksiaan pöytäliinaan. Toisten ajatuksia voi liittää ja yhdistellä. Kenenkään ajatuksia ei arvioida.

Pöytäryhmiä vaihdetaan siten, että kaikki osallistujat käyvät keskustelun kaikista eri aiheista. Isäntä/emäntä ei vaihda pöytää. Keskusteluaikaa on noin 20–30 minuuttia/pöytä.

Uuden ryhmän saapuessa pöytään isäntä/emäntä kertoo lyhyen yhteenvedon edellisen ryhmän keskustelusta ja sen jälkeen uusi ryhmä aloittaa työskentelyn pöydän aiheesta.

Harjoituksen tavoite

Learning Caféssa työskennellään ja opitaan yhdessä pienissä pöytäryhmissä. Ryhmissä jaetaan kokemuksia ja ideoita, luodaan uutta tietoa ja kyseenalaistetaan itsestäänselvyyksiä rakentavassa hengessä. Tavoitteena on ratkaisujen etsiminen hankaliinkin kysymyksiin.

11.1.2012

Learning Cafe – Alavuden yksikkö

Aika 1.12.2011 klo 8.00–11.00

Paikka Alavuden yksikkö

Läsnä Koollekutsujina Sanna Häkkinen ja Katri Saukko. Osallistujina Helena Pahkala, Leena Pekkanen, Juha Asiala ja Jorma Kangas opiskelijaryhmineen. Opiskelijoissa sekä valmentavan koulutuksen että tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijoita.

Poissa -

1 Unelmien sivusto

- Voisi olla lukujärjestys
- Joku ”tumma” etusivu. Sininen, miksi tarttis olla punavalkoinen, välillä muuta väriä.
- Ketkä viettävät nimipäiviä tai syntymäpäiviä – tähti vilkkuu
- Sää tiedot
- Linkit Facebookiin, YouTubeen, Googleen, Irc-galleriaan
- Ruokalista
- ”Luovi-liiga”
- Järjestyssäännöt
- Tietoa harrastus- ja vapaa-ajanviettomahdollisuuksista
- Joku opiskelija voisi kertoa omista harrastuksistaan (esim. ratsastus ja kädentaidot, sähly, biljardi)
- Avartti
- Tietoa siitä, että miten puututaan kiusaamiseen, ”opiskelijat ovat kaikki kavereita”. Hyvä henki. Opiskelijoiden mielipiteitä siitä, että kiusaamista tai ”natsismia” ei hyväksytä.
- Lukujärjestys klikkaamalla ryhmän omat tiedot esim. oma henkilökunta.
- Selkeät ja isot kirjaimet, että saa selvää. Kuvia tarvitaan myös.
- Esittelyä videon avulla.
- Tietoa Luovista hakijoille, sähköiset hakemukset.
- Juhlapäivien mukaan voisi muuttaa kuvia.
- Olisko logotähti keltainen
- Etusivu voisi muuttua tietyn väliajoin, että sitä olisi mielenkiintoista tutkia
- Sporttinen
- Urheiluvälineiden kuvia
- Omaan ammattialaan liittyviä kuvia, opiskelijoiden töiden kuvia.
- Oman yksikön esim. urheiluselostuksia ja kaikenlaista urheiluun liittyvää
- Pelitestausta, äänestykset, arvostelut
- Opiskelijoiden omia mietteitä esim. harrastuksista
- Huumoria; sarjakuva tai päivän vitsi
- Sivusto, jossa kirjoittaa oman tarinan tai kirjan
- Keskustelumahdollisuus

11.1.2012

2 Nykyisen Oppi-sivuston arviointi

Hyvää:

- Uutiset ja tapahtumat hyvin esillä
- Kalenteri hyvä
- Lähinnä tulee katsottua etusivu
- Oikopolut hyvät ja helppokäyttöiset

Huonoa:

- Ehkä liikaa tietoa
- Erkka-hahmo ärsyttää (aikansa elänyt)
- Tylsä ulkoasu

Käytöt:

- Opetusohjelmia tunneilla (oikopolut)
- Lähinnä kotisivu, jonka kautta mennään sähköpostiin etusivun kautta

Turhaa:

- Ei ole käytetty läheskään kaikkea
- Tulee mentyä muille sivuille

Puuttuu:

- Linkkisivusto

3 Uuden kokeiluversion arviointi

- Osassa kuvista tekstit saisi näkyä paremmin
- Alhaalla olevat pallot hyvät värit
- Kuvat pitää vaihtaa klikkaamalla
- Kuvia enemmän
- Selkokielineen versio vaihtoehdoksi
- Klikkaamalla kuvat eteenpäin
- Tekstit selvemmin esiin
- Tekstit liian pienellä
- Väriä enemmän sivuille
- Kuviin oikeita ihmisiä
- Kuvissa (erkka) liian lapsellinen hahmo.
- Yhteydenotto sivulla hyvä kuva
- Kuvia vapaa ajan vietosta; vaparista, kioskista, tilaussivusto
- Kuvia ammattilinoista
- Kuviin tyttö ja poika pääsivulle
- Isommat kirjaimet ja kuvat
- Pääsivulle enemmän kuvavaihtoehtoja
- Alhaalla olevat pallot eri värisiä
- Tekstit isommaksi
- Sivustot on riittävän selkeät
- Tietoa riittävästi

(jatkuu)

- Pääsivulla poikakuva hyvät – tyttö-kuvaan enemmän väriä
- Piirroskuvat lapsellisia
Nuorten kuvia

4 Sosiaalinen media ja Luovin sivustot

- Google ja Wikipedia ovat hyviä tiedonlähteitä
- Facebookissa voisi keskustella vaikka koulun psykologin kanssa
- Opettaja voisi perustaa FB-ryhmän omalle koulutusosalalleen esim. lähettää oppimistehtäviään opiskelijoille
- YouTubessa voisi tutustua erilaisiin mainoksiin -> Kuluttajasuoja-asiat. Ehkä myös omia videoita voisi lähettää YouTubeen.
- Metallialalla alaan liittyvää materiaalia oppimistehtäviä -> Luovin sivuilla. Samaten jokaisella koulutusosalalla omat sivustot.
- Facebookissa voisi olla esim. lukujärjestykset/työtehtävät seuraavalle päivälle.
- Parhaita sos.median välineitä olisivat YouTube ja Facebook.
- Facebookissa tulisi varmistaa, että sivusto näkyisi vain omalle ryhmälle. Oppimistehtävät eivät ehkä tulisi tehtyä, koska FB:ssa pitäisi käydä joka päivä.
- FB:ssa voisi olla yhteydessä kouluun jos on esim. sairaana ei jäisi opetuksesta jälkeen, opettaja kertoisi FB:ssa mitä on opiskeltu
- Kotityö- ja puhdistuspalvelualalla, kodinhuolto -alalla on käytössä oma FB-ryhmä (Suljettu ryhmä)
-> opiskelijat ja opettajat. Siellä voi kertoa esim. kuulumisia työssäoppimisjaksosta -> Opiskelijat kokevat hyväksi sen, että kyseessä on no, suljettu ryhmä.
- Olisiko Luovilla oma FB-ryhmä, johon kaikki opiskelija voisivat liittyä?
 - FB:ssa voi olla väärin perustein liikkeellä olevia ihmisiä; Toisten ihmisten hyväksikäyttäminen. liikaa Henkilökohtaisia asioita näkyvillä.
 - Sosiaalinen media opetuskäytössä voisi sekoittaa koulun ja vapaa-ajan. Opiskelijalla oikeus omien asioiden käsittelyyn ilman koulua.

5 Kommentteja Learning Cafe -menetelmään liittyen

- Tosi hyvä!
- Sai piirrellä pöytäliinaan
- Sai tuotua omat ajatukset esille
- Ensiviikolla uudestaan!
- Pikkuisen mietin, koska kuulin tästä vähän äkkiä; että minkälainen tilaisuus, mutta hauskaa on ollut
- Tosi mukava
- Sopivan lyhyet ryhmäajat
- Tuli paljon keskustelua
- Vaihdot mukavat, tuli paljon uusia asioita
- Hyvät kahvit
- Hyviä mielipiteitä paljon

Liite 6: 4 (4) Muistio Alavuden yksikön työpajasta

AMMATTIOPISTO

Muistio
Sisäinen

4 (4)

11.1.2012

- Vois vaikka uudelleen.
- Tosi hauskaa
- Kiva kavereiden kanssa suunnitella ja jutella tällaisesta aiheesta

Sanna Häkklä
ohjaaja

Learning Cafe – Helsingin yksikkö

Aika 14.12.2011 klo 8.00–11.00

Paikka Helsingin yksikkö

Läsnä Koollekutsujina Sanna Häkkinen ja Katri Saukko. Osallistujina Riina Karvonen sekä Helsingin yksikön opiskelijoita ja henkilöstöä. Opiskelijat av-viestinnän opiskelijoita.

Poissa -

1 Unelmien sivusto

- Kivan värinen => teemavärit/itse voisi valita taustaväriä => eri väri vaihtoehtoja
- Lukkarit sivustolle
- Itse voisi valita tärkeimmät jutut etusivulle => omat käyttäjätunnukset => kirjautuminen => oma nimimerkki
- Ruokalistat sivustolle
- Vaihtuva teema kausien mukaan, esim. taustakuvat ja värit
- Talon ulkopuoliset näkisivät joitain tietoja, joihin ei tarvitse käyttäjätunnusta
- Keskustelupalsta/foorumi/chat
- Taustakuvat opiskelijoiden tekemiä
- Introvideo => viestinnän opiskelijat voisi tehdä
- Yksikkökohtaisia tietoja
- Kyselyitä liittyen opetukseen tai Luoviin ylipäätään tai mihin hyvänsä, esim. miten vietät joulua ja pari vaihtoehtoa => galluppi esim. viikon tai kuukauden välein
- Sivuston kautta voisi saada rästitehtäviä/kotitehtäviä
- Uutisia, jotka koskevat omaa yksikköä tai sellaisia asioita, jotka liittyvät kaikkien Luovin opiskelijoiden asioihin
- Navikalle oma linkki, ulkoasu voisi vaihdella joka vuosi, ei tarvitsisi olla samanlainen kuin Oppi-sivuston ulkoasu, nyt ei erotu kunnolla
- Koko järjestelmä voisi olla Wordpress tai Joomla => toimisi paremmin
- Tapahtumakalenteri => juhlat, vapaaehtoiset tapahtumat, kokoukset (henkilökunnan), teemapäivät- ja viikot, oppilaskunnan kokoukset ym., jotka vaikuttavat opiskelijoiden arkeen
- Käsitteet, lyhenteet ym. selitetään, jos niitä käytetään, että ymmärtää, mistä on kyse
- Kuvagalleria
- Omat näkymät/jutut Facebook-tyyliin
- Etusivulle tärkeimmät asiat: sähköposti, Wilma, Moodle, perusinfo. Hauskaa olisi, jos etusivulla välähtäisi esim. joku Flash-töistä, ei tarttis olla, että parhaat valitaan, vaan kaikkien halukkaiden => jokainen voisi halutessaan nähdä sivustolla omaa kädenjälkeään
- Luovin uutispalsta, tulevat tärkeät asiat, uutta tietomateriaalia, asiallista faktaa, ei juoruilua
- Ehdotuslista työssäoppimispaikoista, esimerkkejä, mihin voi hakea
- Flash-juttuihin ym. kuvajuttuihin ei olennaista, koska kaikilla ne ei näy, mahis selata myös omaan tahtiin kuvia
- Mahdollisuus jakaa (share-linkki) sivua omille kavereille, tutuille ym.

11.1.2012

- Linkkejä
- Osio hakijoille ja vanhoille opiskelijoille => ei käyttäjätunnusten takana
Asiaa, ei turhanpäiväisiä asioita => ei liikaa kaikkea, silloin vaikea löytää tärkeät jutut

2 Nykyisen Oppi-sivuston arviointi

Hyvää:

- Oikopolkujen selkeys
- Sivusto on harmoninen, ei ärsytä silmiä
- Lomakkeet
- Hakukenttä toimii
- Selkeys, yksinkertaisuus

Huonoa:

- Nyt vaikea löytää oma yksikkö ja itseä koskevat asiat
- Käyttöongelmat, ei pääse sisään ulkopuolelta, esim. kotoa
- Tapahtumakalenterin vajavuus ja epäselvyys (pieni koko, voisiko esim. klikkaamalla suurentua koko näyttöön tms.)
- Epäselvyys, sekavuus (jos ei ole "opetellut käyttämään")
- Tylsät sivut: värittömyys, epäyhtenäinen tyyli, hankala kalenteri
- Uutisia ja esim. kilpailuja menee ohi, eivät korostu tarpeeksi
- Liian iso sivusto kooltaan, ei mahdu kunnolla näytölle
- Kaivataan tehokkaampaa ilmoittelua esim. päivän tapahtumista, jos esim. koulu loppuu aikaisemmin tms.
- Korostukset huonot otsikoissa ja tärkeissä asioissa
- Ei löydy Googlesta
- Eri selaimilla vaihteleva käyttökokemus
- Esim. Moodleen ei pääse kirjautumaan => kirjautumisongelmia

Turhaa:

- Turha Navikka-selitys vas. palkissa
- Muiden yksiköiden tiedot
- Turhia otsikoita

Tarpeellista:

- Voisi kirjautua omilla tunnuksilla => voisi muokata sivut omanlaisikseen ja esim. nähdä lukkarit tms. menemättä Wilmaan
- Laajempi ja joustavampi haku
- Omat sivut jokaiselle yksikölle
- Aktiivisempi päivitys Navikkaan
- Wilma-tyyppisesti pikaviestit opettajille helposti => sähköposti tuntuu hankalalta
- Kalenteri tehokkaampaan käyttöön, ehkä isommaksi tms.
- Blogit
- Lukujärjestykset ja tapahtumat helpommin saataville
- Lukujärjestyksessä: opettajan koko nimi, sähköposti, voisi jotenkin helposti klikata ja lähettää viestin
- Keskustelupalsta

(jatkuu)

11.1.2012

- Opiskelijat tekemään Oppi-sivustoa!
- Eri yksiköille omat esittelyvideot (ainakin niille, joissa av-viestintää)
- Pikaviestiväylä henkilökunnalle (ja luokkakavereille)

Käytöt:

- Opetusohjelmat
- Sähköposti, Wilma, Moodle
- Lukujärjestykset
- Lomakkeet (olisi hyvä, jos voisi lähettää myös tätä kautta suoraan, sähköisesti)

Ulkoasu:

- Visuaalisesta ulkoasusta parempi ja kiinnostavampi (värikkäämpi, mielikuvituksellisempi ilman, että selkeys kärsii)
- Esim. vesileimatyyppinen taustakuva
- Fontti kivempi
- Eri toimipisteille omat sivustot (esim. oppi.luovi.fi/helsinki)

3 Uuden kokeiluversion arviointi

- Isoa kuvaa vois pienentää (kuvan tekstistä ei myöskään saa selvää)
- FB pois (ainakin on liian iso)
- Violetin sävy on raskas ja vanhanaikainen (halpa) => vaaleammaksi
- Vaihdetaan valkoinen vaniljaksi tai luonnonvalkoiseksi
- Violetti ja valkoinen: ei hyvä kontrasti
- Pallot: hyvä, mutta sommittelu?
- Tekstien iso-pieni ero liian suuri
- "Tervetuloa" teksti ylös
- Miksi kaikki tärkeä on alhaalla?
- Esteettömyys? Selko-ominaisuudet (fontti+koko+värit)?
- Ylävalikkoon pudotusvalikko
- Resoluutio 1280 ei mahdu pienelle näytölle
- Kuvan vaihdossa näkyy sivupalkit => huono!
- Kivempi kuin nykyinen
- Sivulla joutuu skrollaamaan liikaa!
- Lila ristiriidassa punaisen kanssa. Kokeilkaa: kesäinen, pirteä vihreä (vaalea), vaihtuvat värit
- Ei käsinkirjoitusfontteja
- Puhekuplat: ei tahdo saada selvää!
Tyttö: kapulakieltä
Poika: tämä on opettajan suusta
Antti, Pekka, Emmi: teennäinen
- Yläpalkki hukkuu mainoksen alle
- Taustaväri ei hyvä

11.1.2012

4 Sosiaalinen media ja Luovin sivustot

- YouTube, Facebook
- Facebookiin oma yhteisö Luoville
- FB yhteisö sisältäisi infoa koulun tapahtumista, lomista ym.
- YouTubeen esittelyvideo Luovista
- Luovin Oppi-sivuilta voisi olla linkin Facebook-yhteisöön sekä YouTubeen esittelyvideoon ja toisinpäin
- Sosiaalista mediaa voisi käyttää opiskeluun katsomalla esimerkkejä => miten joku on tehnyt jotain, esim. videoita tmv.
- Vapaa-aika, vapaa-ajanvietto
- Opiskelija voisi halutessaan jakaa omia töitään muiden kommentoitavaksi
- FB-sivuille infopaketti sekä mahdollisuus esittää kysymyksiä oppilaitokseen liittyen
- Vanhojen opiskelijoiden ja/tai työssäoppijoiden blogi Oppi-sivustolle (yksikkö kerrallaan)

Katri Saukko
tiedottaja

Learning Cafe – Limingan, Muhoksen ja Oulun yksiköt

Aika 13.12.2011 klo 8.00–11.00

Paikka Oulun yksikkö, Nahkatehtaankatu, ryhmätilat 1-3

Läsnä Koollekutsujina Sanna Häkkinen ja Katri Saukko. Osallistujina Mika Koukkari, Jukka Teerikangas, Miia Pyykkö ja Reijo Perälä opiskelijaryhmineen (mukana sekä valmentavan koulutuksen että tutkintotavoitteisen koulutuksen opiskelijoita)

Poissa -

1 Unelmien sivusto

- Selkeä
- Toimii
- Kouluun liittyvä kuvagalleria
- Poissaolot, lukujärjestys, kalenteri, ruokalista
- Punainen, Luovin iso logo
- Lisää värejä
- Heti kuvia – enemmän
- Pystyis kommentoimaan juttuja (vähän niin kuin Facebookissa)
- Omien töiden esittely- ja myyntimahdollisuus
- Ukkelit päivittää 2010-luvulle
- Asuntolasta, oppimisympäristöistä ja tiloista kuvia
- Foorumit – pystyis antamaan palautetta
- Henkilökunnasta tietoja/kuvia
- Uusi sivusto näyttää paremmalta
- Diaesitys pyörisi
- Supernopea mobiiliyhteyksillä
- Eri kouluista kuvia
- Eri liian raskaat => nopeat

2 Nykyisen Oppi-sivuston arviointi

Hyvää:

- Oikopolut
- Kalenteri

Huonoa:

- Ruokalista nopeammaksi
- Palkit samalle tasolle
- Valuvat valikot
- Lomakkeet pitäis löytyä nopeammin
- Sekava

11.1.2012

- Opettajan numeroa ei löydy
- Lomakkeet monen klikkauksen takana
- Yläosa paksu => kännykällä hidas, miniläppärillä huono
- Ruokalistat vanhoja
- Otsikot eri tasolla
- Pikavalikot ei toimi kaikkialla
- Kotoa vaikeuksia päästä oikopolkujen ohjelmiin

Käytöt:

- Lomakkeet
- Lukujärjestys
- Sähköposti
- Wilma
- Ruokalista
- Opetusohjelmat

Muuta:

- RSS ois hyvä
- iGoogle-tyylinen vois olla hyvä
- Valikot tärkeysjärjestykseen

3 Uuden kokeiluversion arviointi

- Tyhjää tilaa liikaa
- Helpompi navigointi
- Puhekuilien teksti isommaksi
- Alkukuva pienemmäksi
- Kuvan pohja "Luovi-logo" hyvä ajatus
- Helppo lukea
- Hakuhetkellä ei tutustuttu nettisivuihin
- Puhekuilan fontti isommaksi kuvassa
- Kuva voisi vaihtua automaattisesti ja myös niin, että itse voi vaihtaa
- Otsikot (valikot) selvät
- Yhteystiedot oltava selkeät
- "Ympyröissä" olevien tietojen värit Luovin värit => ei violetti
- Ympyröihin tietoa myös toiminnasta, esim. Pikku Putiikki
- Kuvien koko liian suuri
- Ison kuvan yhteydessä valikkopalkit ylhäällä pienellä fontilla
- Tietoa sivustolle kv-toiminnasta, esim. työssäoppiminen ulkomailla
- Liian tumma väri kuvassa, etusivun väri
- Violetti ei ole hyvä väri, ympyröissä
- Tekstien värit eivät erotu
- Fonttikoko isommaksi, etusivun kuvassa
- Koulutuspaikkakunnat, kartta
- Koulutuskokeilumahdollisuudet, esim. missä asuntolat

(jatkuu)

- Lomakkeiden pitäisi toimia, opiskelija ei ollut saanut lomaketta netistä, kun haki oppilaitokseen

4 Sosiaalinen media ja Luovin sivustot

Sosiaalisen median käyttö

- Yhteys kavereihin
- Kavereita voi hakea => "Luovi" opiskelijoita
- Opiskelussa käytetään paljon hakukoneita, opiskelijat koevat, että FB on viihdettä, joka ei kuulu opiskeluun
- FB:ssä olisi hyvä olla Luovi-ryhmä, tulisi kuva, että Luovi on nykyaikainen
- Moodlen käyttö vähäistä
- FB:ssä esim. opiskelijalla kuvakansio omista töistä, joita kaverit voivat katsoa ja kommentoida, on mukava saada palautetta, Luovin FB-sivuille kuvia opiskelijoiden töistä tai (www.luovi.fi - sivuille)
- FB:ssä jutellaan kavereiden kanssa

FB liitettynä eOppi-palveluihin

- Opiskeluun liittyviä uutisia tulisi luettua, kun sama uutinen kulkisi FB:ssäkin
- Opiskelijat eivät pääse sähköpostiin, minkä vuoksi ei saa tietoa kaikesta
- FB:ssä tiedotusta paikkakunnittain/aloittain => lukujärjestykset, tärkeät infot => suljettu ryhmä => kuka pitää yllä, kuka valvoo?
- Moodle on ollut hyvä, menee suoraan opettajalle
- "Tykkää meistä FB:ssä" sivu olisi hyvä
- Mieluummin tiedotukset Oppi-sivuston kautta, sinne pitäisi päivittää enemmän
- En minä halua Luovi-ryhmään
- Oppi-sivustolle ei päivitetä tarpeeksi, ruokalistoit kuosiin
- Ruokalistojen tarkennus, mitä lihaa jne.
- Voi saada mainosta kavereiden kautta

5 Kommenteja Learning Café -menetelmään liittyen

- Hyvä tapa keskustella, mukavaa vaihtelua, kun pj vaihtui, mehu hyvää
- Ihan hyvältä tuntui
- Saatiin hyvin mielipiteitä esille
- Hyvä, että puheenjohtajat siirtyy
- Hyvä, että opiskelijoilta kysytään
- Toivotaan yhteistyötä muutenkin ja opiskelijoiden ääntä muihinkin asioihin
- "Oliko tää tässä"
- Avuksi lappu, jossa valmiita ideoita /kysymyksiä opiskelijoille

Katri Saukko
tiedottaja